

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
"Περιβάλλον" (Ε.Π.ΠΕΡ.)

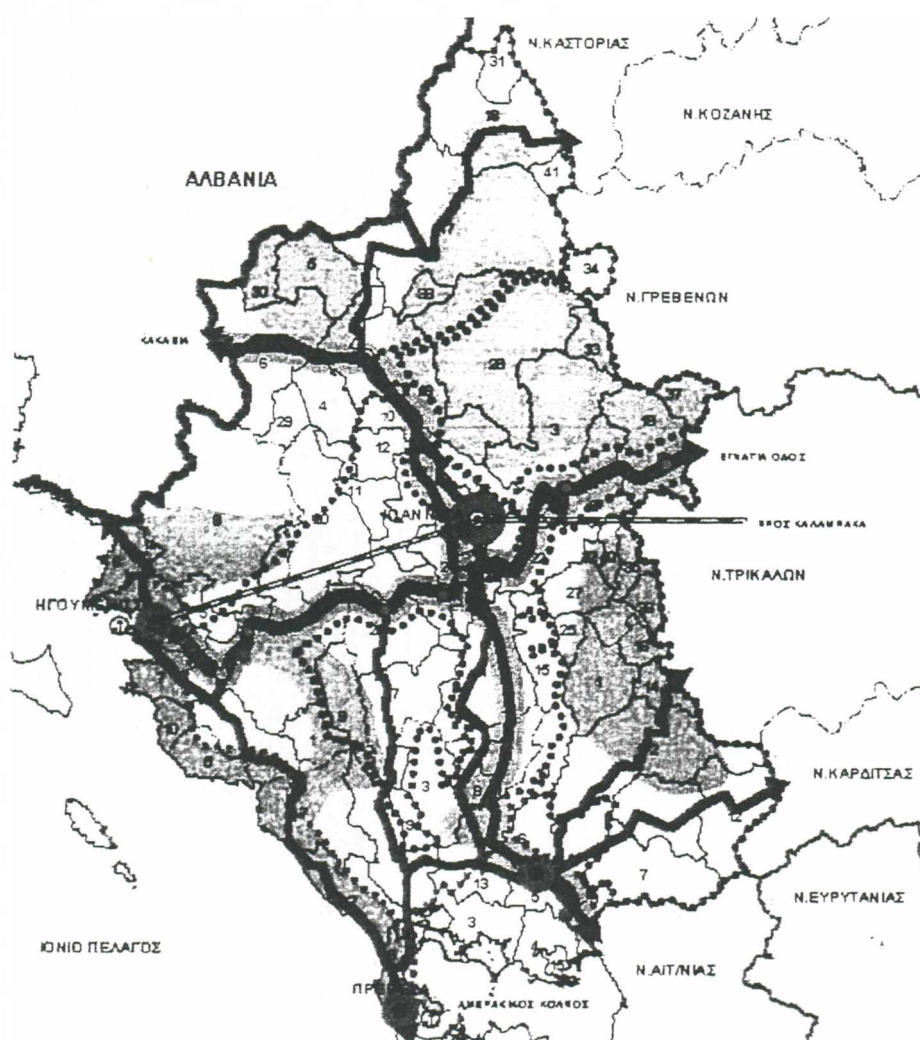
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΥΠΕΧΩΔΕ - ΕΤΠΑ

ΥΠΕΧΩΔΕ
Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μελετήτρια: Φούλη Παπαγεωργίου

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2000

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α': ΔΙΑΓΝΩΣΗ	1
A.1. ΦΥΣΙΚΟ-ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	1
A.2. ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ	1
A.3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	3
A.4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	7
A.5 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ-ΛΟΙΠΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	8
A.5.1 Χρήσεις γης	8
A.5.2 Περιβάλλον	10
A.5.3 Μεταφορική Υποδομή	11
A.5.4 Λοιπή Τεχνική Υποδομή	13
ΜΕΡΟΣ Β': ΠΡΟΤΑΣΗ	13
B.1. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	13
B.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	13
B.3 ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΧΩΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	15
B.4 ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	15
B.5 ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ	18
B.5.1 Κύριες Παρεμβάσεις-Έργα	18
B.5.2 Τάσεις -Προοπτικές-Προτάσεις	20
B.5.2.1 Ως προς το οικιστικό δίκτυο	20
B.5.2.2 Ως προς τις γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης	21
B.5.2.3 Ως προς το μεταφορικό δίκτυο	23
B.5.2.4 Ως προς το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον	25
B.5.2.5 Ειδικές ρυθμίσεις	26
B.6 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	27
B.7 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	28
B.8 ΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	29
B.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ	30

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι Μελέτες Χωροταξικών Σχεδίων των Περιφερειών (ΧΣΠ) έχουν ως βασικούς στόχους:

- την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και την προστασία του περιβάλλοντος, του φυσικού αποθέματος, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς
- τη διαμόρφωση και υποστήριξη του ρόλου των Περιφερειών στο ευρωπαϊκό και διεθνές χωρικό σύστημα
- την αντιμετώπιση των δια-και ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων ανάπτυξης
- την υποστήριξη των αναπτυξιακών επιλογών και το χωρικό συντονισμό των δημόσιων επενδύσεων που προβλέπουν τα εγκεκριμένα αναπτυξιακά προγράμματα
- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου για τον προσανατολισμό των ιδιωτικών επενδύσεων
- την υποστήριξη ειδικών στόχων για το οικιστικό δίκτυο, την πολιτική γης, τον παράκτιο και αγροτικό χώρο, κλπ.
- τη διαμόρφωση κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού
- τη συλλογή πληροφοριών αναγκαίων για την παρακολούθηση εφαρμογής των ΧΣΠ και την τροφοδότηση του Παρατηρητηρίου Χωροταξίας

Οι Μελέτες εκπονήθηκαν σε τρεις φάσεις. Η Α' Φάση περιέλαβε Διάγνωση της υπάρχουσας κατάστασης και Προοπτικές. Η Β' Φάση προδιέγραψε Εναλλακτικές Προτάσεις και η Γ' Φάση διατύπωσε την Οριστική Πρόταση.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την περίληψη της Συνολικής Μελέτης του Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφέρειας Ηπείρου.

Ομάδα Μελέτης

Η Ομάδα Μελέτης αποτελέσθηκε από τους:

Μελετητήρια

Φούλη Παπαγεωργίου, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Δρ. Χωροτάκτης

Σύμβουλοι-Συνεργάτες

- *Βαρελίδης Νίκος*, Μηχανικός Παραγωγής, Δρ. Οργάνωσης και Επιχειρησιακής Έρευνας
- *Ζήφου Μαρία*, Χωροτάκτης
- *Κοτζαγεώργης Γιώργος*, Δρ. Βιολόγος-Περιβαλλοντολόγος
- *Κωτούλας Κώστας*, Πολιτικός Μηχανικός-Συγκοινωνιολόγος
- *Λένη Σοφία*, Πολιτικός Μηχανικός-Σύμβουλος GIS

- *Μιχαλέας Γιάννης*, Οικονομολόγος
- *Μπεκιάρης Γιάννης*, Περιβαλλοντολόγος Παν. Αιγαίου
- *Παπαπαύλου Κέλυ*, Βιολόγος
- *Παρασκευόπουλος Παν.-Νικ.*, Πολιτικός Μηχανικός-Συγκοινωνιολόγος
- *Πολυχρονίου Κωνσταντίνα*, Χημικός Μηχανικός, Περιβαλλοντολόγος
- *Σκλαβούνος Γεράσιμος*, Δρ. Πολεοδόμος - Χωροτάκτης
- *Τζιάλλας Γιώργος*, Πολιτικός Μηχανικός-Πολεοδόμος

Βοηθοί Μελέτης

- *Κυριακάτου Ανδρονίκη*, Περιφερειολόγος
- *Παπουτσής Χρήστος*, Μηχανικός Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΜΕΡΟΣ Α': ΔΙΑΓΝΩΣΗ

A.1. ΦΥΣΙΚΟ-ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η Ηπειρος βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας και βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος, ενώ ανατολικά έχει σαν όριο την οροσειρά της Πίνδου και προς βορρά συνορεύει με την Αλβανία.

Όσον αφορά τη μορφολογία του εδάφους, η Ηπειρος είναι ορεινή, με άφθονα επιφανειακά νερά (ποταμούς, λίμνες, κλπ.), εκτεταμένες δασικές εκτάσεις και μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας. Η συνολική της έκταση είναι 9.203 τετρ. χιλιόμετρα από τα οποία μόνο το 11% είναι πεδινή γη, 15% ημιορεινή και το υπόλοιπο 74% είναι ορεινή γη.

Τα σημαντικότερα βουνά της Ηπείρου είναι ο Γράμμος, ο Σμόλικας, η Τύμφη, το Μιτσικέλι, ο Λάκμος, τα Τζουμέρκα και ο Τόμαρος. Σημαντικοί ποταμοί είναι ο Αώος, ο Αραχθος, ο Αχελώος, ο Λούρος και ο Αχέρων. Επίσης, σημαντικό στοιχείο της υδρογραφίας της Ηπείρου αποτελεί η Λίμνη των Ιωαννίνων, στα ΝΔ του βουνού Μιτσικέλι.

Η Ηπειρος διαθέτει δύο φυσικά λιμάνια στο Ιόνιο Πέλαγος: της Πρέβεζας στο νοτιότερο άκρο της, στην είσοδο του Αμβρακικού Κόλπου, και της Ηγουμενίτσας στο βορειότερο άκρο της, το οποίο κατέχει την τρίτη θέση στην Ελλάδα σε διακίνηση επιβατών. Δευτερεύοντα λιμάνια είναι αυτά της Σαγιάδας και της Πάργας.

Το κλίμα της Ηπείρου χαρακτηρίζεται από ποικίλες κλιματικές καταστάσεις, οι οποίες διαφέρουν ως προς την θερμοκρασία μεταξύ περιοχών με διαφορετικό υψόμετρο και απόσταση από τη θάλασσα. Επίσης χαρακτηρίζεται από πολλές βροχοπτώσεις και υψηλά επίπεδα υγρασίας που επικρατούν κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες.

A.2. ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ

Η Ηπειρος καταλαμβάνει μια από τις πλέον "περιφερειακές" και απομακρυσμένες θέσεις στον Ελληνικό χώρο, τόσο από καθαρά γεωγραφική άποψη όσο και σε σχέση με το ισχύον σύστημα προσβάσεων. Ακόμη, πέραν της γεωγραφικής απομόνωσης, απέχει σημαντικά και από τον κεντρικό αναπτυξιακό άξονα που οριοθετούν οι δύο ελληνικές μητροπόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Η Ηπειρος βρίσκεται στην χαμηλότερη θέση της Ελλάδας αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση, ως κύριο δείκτη ανάπτυξης, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Με συγκριτικά στοιχεία της EUROSTAT, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας το 1996 είναι το 44% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής

Ενωσης, το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ όλων των περιφερειών της Ενωσης.

Η Ηπειρος χαρακτηρίζεται επίσης από γήρανση του πληθυσμού, μεγάλη διασπορά μικρών οικισμών και τάσεις συγκέντρωσης του πληθυσμού κυρίως στις αγροτικές και δευτερευόντως στις αστικές περιοχές. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι η Ηπειρος η οποία καλύπτει το 7% περίπου της έκτασης της χώρας, διαθέτει το 3,3% του συνολικού πληθυσμού της και το 3,1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της, ενώ παράγει μόνο το 2,4% του συνολικού ΑΕΠ, ποσοστό που αποτελεί το τρίτο μικρότερο στη Χώρα μετά τις Περιφέρειες Β. Αιγαίου και Ιονίων Νήσων.

Η χαμηλή θέση την οποία κατέχει η Ηπειρος σε εθνικό επίπεδο επιβεβαιώνεται και από τα ακόλουθα:

- Η Ηπειρος έχει το μικρότερο κατά κεφαλήν εισόδημα της Χώρας (το οποίο ισούται με το 73% του μέσου εθνικού κατά κεφαλήν εισοδήματος) και το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από όλες τις άλλες Περιφέρειες. Επίσης έχει τη μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα, δείκτης που υποδηλώνει την ύπαρξη μεγάλης πληθυσμιακής διασποράς.
- Η Περιφέρεια σημειώνει το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό γεννήσεων ανά κάτοικο στη Χώρα μετά τα νησιά του Αιγαίου.
- Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά του εθνικού μέσου όρου σε δείκτες που αφορούν την υγεία και ειδικότερα στον αριθμό νοσοκομειακών κλινών και στον αριθμό γιατρών ανά 1000 κατοίκους, οι οποίοι δεν ξεπερνούν το 70% των εθνικών δεικτών.
- Η Ηπειρος σημειώνει σημαντική υστέρηση στους δείκτες που δείχνουν καταναλωτικά επίπεδα, όπως, στην οικιακή κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (με περιφερειακό μέσο όρο μικρότερο από το 65% του εθνικού μέσου όρου) και στη κατοχή αυτοκινήτου (με περιφερειακό δείκτη ίσο με το 55 % του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου αυτοκινήτων ανά 1.000 κατοίκους).

Οι χαμηλοί δείκτες ευημερίας της Περιφέρειας αντανakλούν το καθεστώς απομόνωσης και χαμηλής οικονομικής δραστηριότητας που χαρακτήριζε την περιοχή μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990. Μια σειρά από μεγάλα έργα ωστόσο, τα οποία είτε ολοκληρώθηκαν είτε βρίσκονται σε εξέλιξη ή προγραμματίζονται, αναμένεται να μετατρέψουν την προβληματική γεωγραφική θέση της Περιφέρειας από μειονέκτημα σε πλεονέκτημα. Η κατασκευή της Εγνατίας Οδού (Ηγουμενίτσας-Θεσσαλονίκης-Αλεξανδρούπολης), του Δυτικού Αξονα (Πάτρας-Αρτας-Κακαβιάς), του διεθνών προδιαγραφών λιμένα της Ηγουμενίτσας και η ζεύξη του Ακτίου, δημιουργούν ένα σύνολο προσβάσεων και αναπτυξιακών ευκαιριών που ανατρέπουν ριζικά την σχέση της Ηπείρου με το εγγύς και ευρύτερο χωρικό και αναπτυξιακό της περιβάλλον.

Η ανάδειξη της Ηγουμενίτσας σε "πύλη" προς την Ευρώπη και τον ευρύτερο χώρο του Αδριατικού άξονα αφενός και της δυτικής Μεσογείου αφετέρου, αλλά και η λειτουργία της ως "κόμβου" πρόσβασης προς τις Βαλκανικές χώρες, τις παρά-Ευξείνιες και την Μέση Ανατολή μέσω της Εγνατίας, προσδίδουν στρατηγική σημασία στην Ηπειρο.

A.3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μετά το 1991, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία προσδιορίζουν μία **τάση σύγκλισης** της Περιφέρειας ως προς το σύνολο της χώρας σε ότι αφορά τους ρυθμούς ανάπτυξης του πληθυσμού και ορισμένους δείκτες ευημερίας, αλλά και **τάσεις απόκλισης** σε ότι αφορά δείκτες δυναμισμού της οικονομίας για τους οποίους όμως δεν είναι διαθέσιμα πρόσφατα στοιχεία (π.χ. για το ΑΕΠ τα διαθέσιμα στοιχεία φθάνουν μέχρι το 1995). Ειδικότερα:

- Μετά από μία περίοδο υστέρησης του ρυθμού αύξησης της Περιφέρειας έναντι του πληθυσμού της χώρας την περίοδο 1971-1981 (4,5% έναντι 11,1%) και την περίοδο 1981-1991 (4,8% έναντι 5,3% για την χώρα), ο **συνολικός πληθυσμός** της περιφέρειας αυξάνεται με ρυθμό που υπερβαίνει τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού της χώρας κατά την περίοδο 1991-2001 (12,4% για την Ηπειρο έναντι 3,2% για την χώρα σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΕΣΥΕ). Μεταξύ των νομών, τους υψηλότερους ετήσιους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης κατά την περίοδο 1991-2001 εκτιμάται ότι έχουν οι νομοί Θεσπρωτίας (17,7%) και Ιωαννίνων (15,6%). Θετικούς ετήσιους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης κατά πολύ υψηλότερους του μέσου όρου της χώρας παρουσιάζουν κατά την ίδια εκτίμηση και οι νομοί Πρέβεζας και Αρτας (8,5% και 5,8% αντίστοιχα). Πρέπει να σημειωθεί ότι με εξαίρεση τον νομό Ιωαννίνων, ο οποίος έχει παρουσιάσει σχετικά σταθερούς υψηλούς ρυθμούς αύξησης για το σύνολο της περιόδου 1971-1999, στους άλλους τρεις νομούς οι τρέχοντες υψηλοί ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού ακολουθούν προηγούμενες περιόδους πολύ χαμηλών ή και αρνητικών ρυθμών.
- Θετικοί είναι και οι ρυθμοί μεταβολής του μεγέθους της **κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας**, που αποτελεί δείκτη ευημερίας αλλά και οικονομικής ανάπτυξης. Η Περιφέρεια αλλά και ο κάθε νομός συγκλίνουν προς το επίπεδο της χώρας τόσο ως προς την οικιακή κατανάλωση όσο και την παραγωγική κατανάλωση.
- Ο **ενεργός πληθυσμός** αυξάνει για το σύνολο της Περιφέρειας αλλά με ρυθμό ο οποίος υπολείπεται σημαντικά των υψηλών ρυθμών πληθυσμιακής αύξησης. Ο ρυθμός αύξησης του ενεργού πληθυσμού υπολείπεται επίσης σταθερά του ρυθμού αύξησης του ενεργού πληθυσμού για το σύνολο της χώρας (ρυθμός αύξησης 5,4%

έναντι 9,7% για το σύνολο της χώρας την περίοδο 1981-1991 και 1% έναντι 2,2% για το σύνολο της χώρας την περίοδο 1991-1994). Μεταξύ των νομών, πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης του εργατικού δυναμικού (υψηλότερους και από τον μέσο όρο για το σύνολο της χώρας) παρουσιάζουν οι νομοί Θεσπρωτίας και Πρέβεζας. Ο νομός Ιωαννίνων ακολουθεί με θετικό ρυθμό αύξησης εργατικού δυναμικού (κάτω του μέσου όρου της χώρας) ενώ ο νομός Αρτας παρουσιάζει αρνητικό ρυθμό σε όλη την περίοδο 1981-1994.

- Το **ποσοστό ανεργίας** αυξάνει για το σύνολο της Περιφέρειας την περίοδο 1981-1997 και παραμένει ελαφρώς υψηλότερο από το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο της χώρας. Την περίοδο 1991-1994 το ποσοστό ανεργίας αυξάνει στην Περιφέρεια με χαμηλότερο ρυθμό απότι για το σύνολο της χώρας, ενώ την περίοδο 1993-1997 η σχέση αυτή αντιστρέφεται. Το 1997 το ποσοστό των ανέργων της Περιφέρειας ανέρχεται σε 11,19% του ενεργού πληθυσμού έναντι 10,34% για το σύνολο της χώρας. Υψηλά ποσοστά ανεργίας, αρκετά υψηλότερα από τον μέσο όρο της χώρας, εμφανίζουν οι γυναίκες και οι άνεργοι μακράς διάρκειας. Για την πλέον πρόσφατη περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε επίπεδο νομού (1991-1994), το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των νομών έχει ο νομός Πρέβεζας, ενώ το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρουσιάζει ο Νομός Ιωαννίνων. Σε ενδιαμέση θέση βρίσκονται τα ποσοστά ανεργίας των νομών Θεσπρωτίας και Αρτας.
- Ο ρυθμός αύξησης του **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της Περιφέρειας αποκλίνει σταθερά από τον μέσο όρο της χώρας μέχρι το 1995 που είναι το τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας μειώθηκε από 79% του μέσου όρου της Χώρας το 1981 σε 76% το 1991 και σε 71% το 1995. Πτωτική τάση ακολουθούν και οι 4 νομοί. Το 1995 στην καλύτερη θέση μεταξύ των νομών βρίσκεται ο Νομός Πρέβεζας (83% του εθνικού μέσου όρου) και στην χειρότερη θέση ο Νομός Θεσπρωτίας (62%). Σε ενδιαμέση θέση βρίσκονται οι νομοί Ιωαννίνων (69%) και Αρτας (70%).
- Αρνητική πορεία ανάλογη με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζουν και δύο **οικονομικοί δείκτες ευημερίας** (κατά κεφαλήν τραπεζικές καταθέσεις και κατά κεφαλήν άμεσοι και έμμεσοι φόροι) για τις περιόδους 1980-1997 και 1980-1996 αντίστοιχα. Αντίθετα σχετικά θετική πορεία παρουσιάζει ο δείκτης του κατά κεφαλήν δηλωθέντος εισοδήματος για την περίοδο 1986-1998, ιδιαίτερα για το Νομό Πρέβεζας. Το στοιχείο αυτό σε συνδυασμό με τους υψηλούς ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού και τους θετικούς ρυθμούς αύξησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας υποδηλώνουν μία τάση ανάκαμψης της οικονομίας της Περιφέρειας σε σχέση με τους μέσους όρους της χώρας.

- Παράλληλα, **αναδιαρθρώνεται η παραγωγική βάση της Περιφέρειας** και ανακατανέμεται δραστικά το ΑΕΠ μεταξύ των τριών τομέων παραγωγής. Η συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα μειώνεται μεταξύ 1981-1995 από 31,6% σε 25%. Αντίστοιχα αυξάνει η συμμετοχή του τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ από 41,7% σε 55% ενώ μείωση υφίσταται και η συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ από 26,1% σε 20%. Ο νομός Αρτας εμφανίζει την μικρότερη μείωση του πρωτογενούς τομέα ενώ μεγαλύτερες μειώσεις εμφανίζουν οι άλλοι τρεις νομοί. Ο δευτερογενής τομέας μειώνεται και στους 4 νομούς κατά το ίδιο περίπου ποσοστό. Η μεγαλύτερη αύξηση του τριτογενούς εμφανίζεται στο νομό Ιωαννίνων. Μικρότερες αλλά σημαντικές αυξήσεις εμφανίζουν και οι άλλοι τρεις νομοί.

	Ν. Αρτας		Ν. Θεσπρωτίας		Ν. Ιωαννίνων		Ν. Πρέβεζας	
	Κλαδική διάθρωση Ευνοϊκή (+) Δυσμενής (-)	Τοπικοί παράγοντες Θετικοί (+) Αρνητικοί (-)	Κλαδική διάθρωση Ευνοϊκή (+) Δυσμενής (-)	Τοπικοί παράγοντες Θετικοί (+) Αρνητικοί (-)	Κλαδική διάθρωση Ευνοϊκή (+) Δυσμενής (-)	Τοπικοί παράγοντες Θετικοί (+) Αρνητικοί (-)	Κλαδική διάθρωση Ευνοϊκή (+) Δυσμενής (-)	Τοπικοί παράγοντες Θετικοί (+) Αρνητικοί (-)
Πρωτογενής τομέας	+	-	-	-	-	-	-	+
Δευτερογενής τομέας	-	-	-	+	-	-	-	+
Τριτογενής τομέας	+	-	+	+	+	-	+	+

Τα συμπεράσματα από την ανάλυση αυτή στο επίπεδο της περιφέρειας και των νομών συνοψίζονται ως εξής:

- Μεταξύ των τριών τομέων παραγωγής ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας εμφανίζουν την δυσμενέστερη εικόνα.
- Στον πρωτογενή τομέα ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση εμφανίζεται μόνο στο νομό Αρτας όπου οι τοπικοί παράγοντες όμως είναι αρνητικοί. Ευνοϊκοί τοπικοί παράγοντες εμφανίζονται μόνο στον νομό Πρέβεζας όπου όμως η κλαδική διάρθρωση είναι δυσμενής. Στους νομούς Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας και η κλαδική διάρθρωση εμφανίζεται δυσμενής και οι τοπικοί παράγοντες είναι αρνητικοί.
- Ο δευτερογενής τομέας εμφανίζει επίσης δυσμενή εικόνα. Η κλαδική διάρθρωση είναι δυσμενής και στους τέσσερις νομούς ενώ ευνοϊκοί τοπικοί παράγοντες εμφανίζονται μόνο στους νομούς Θεσπρωτίας και Πρέβεζας.
- Η εικόνα είναι πολύ πιο θετική στον τριτογενή τομέα. Οι νομοί Θεσπρωτίας και Πρέβεζας εμφανίζουν ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και θετικούς τοπικούς παράγοντες. Και για τους δύο νομούς ο τουρισμός αποτελεί κλάδο με προοπτικές δυναμικής ανάπτυξης ενώ για τον νομό Θεσπρωτίας τα μεγάλα μεταφορικά έργα θα καταστήσουν ακόμα περισσότερο θετικούς τους τοπικούς παράγοντες του τριτογενούς τομέα. Ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση αλλά αρνητικούς τοπικούς παράγοντες εμφανίζουν οι νομοί Αρτας και Ιωαννίνων.

Τα μεγάλα μεταφορικά έργα αναμένεται να έχουν θετική επιρροή στους τοπικούς παράγοντες για όλους τους τομείς παραγωγής.

Συνολικά, οι δείκτες που παρουσιάστηκαν προηγουμένως, τα συμπεράσματα της ανάλυσης της περιφερειακής οικονομίας με την μέθοδο της απόκλισης συμμετοχής, σε συνδυασμό με τις αναπτυξιακές προοπτικές που οριοθετούν οι παρεμβάσεις της περιόδου 1994-2006 αλλά και τις τάσεις ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας συνολικά, προδιαγράφουν ένα θετικό αναπτυξιακό πλαίσιο για την Περιφέρεια και ενισχύουν τις προοπτικές σύγκλισής της με τον μέσο όρο της χώρας.

A.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η Ηπειρος έχει πλούσια ιστορική και πολιτιστική παράδοση την οποία μαρτυρούν τα ιστορικά μνημεία και οι παραδοσιακοί οικισμοί που υπάρχουν στην περιοχή. Η παράδοση αυτή ξεκινά από τους αρχαίους χρόνους, όταν από την Ήπειρο ξεκίνησαν οι περισσότερες ελληνικές φυλές και το μαντείο της Δωδώνης ήταν το αρχαιότερο στην Ελλάδα, και συνεχίζεται την περίοδο της ακμής του Πύρρου και μετά κατά τους βυζαντινούς χρόνους και την περίοδο του Δεσποτάτου της Ηπείρου, όπως μαρτυρούν τα κάστρα και οι βυζαντινές εκκλησίες, αλλά και οι πύργοι, τα αρχοντικά και τα γεφύρια που έκτιζαν οι συντεχνίες των Ηπειρωτών μαστόρων. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι αγώνες των Ηπειρωτών με αποκορύφωμα το Ζάλογγο και το Σούλι, αλλά και η οικονομική και πνευματική ακμή των ορεινών περιοχών και των Ιωαννίνων, έδωσαν το στίγμα της εθνικής αναγέννησης και των αγώνων για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού. Μετά την απελευθέρωση, η πλούσια πνευματική και λαογραφική παράδοση συνεχίζει να εκφράζεται αφενός με τη ζωή και το έργο των μεγάλων εθνικών ευεργετών και αφετέρου με την οικιστική και παραγωγική δραστηριότητα των ιδίων των κατοίκων των χωριών.

Όσον αφορά στη σύγχρονη κοινωνική διάρθρωση ο πληθυσμός της Ηπείρου παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά μιας αγροτικής κοινωνίας η οποία αστικοποιείται με σχετικά ταχείς ρυθμούς. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν -για όλους τους νομούς εκτός από το Νομό Ιωαννίνων- το σχετικά μεγαλύτερο από τον εθνικό μέσο όρο μέγεθος νοικοκυριών και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, το οποίο συνοδεύεται από χαμηλά αμοιβώμενα επαγγέλματα που οδηγούν σε μικρή αγοραστική δύναμη και συνεπώς χαμηλά καταναλωτικά επίπεδα.

Οι δείκτες γήρανσης και εξάρτησης είναι ιδιαίτερα δυσμενείς. Ο δείκτης εξάρτησης το 1991 ήταν 83 (αριθμός συντηρούμενων γερόντων που αναλογεί σε 100 συντηρούμενα παιδιά) έναντι 39 το 1971. Ο δείκτης εξάρτησης ήταν 54 το 1991 (αριθμός συντηρούμενων παιδιών και γερόντων που αναλογούν σε 100 άτομα ενεργού πληθυσμού) έναντι 67,5 το 1971. Οι δείκτες αυτοί υποδηλώνουν την ραγδαία εξέλιξη της υπογεννητικότητας και την αναλογική αύξηση του γεροντικού πληθυσμού, φαινόμενο που επιβεβαιώνεται από την εξέλιξη της πυραμίδας ηλικιών. Το ισχυρό μεταναστευτικό ρεύμα "προς τα έξω" που επικρατούσε στην Περιφέρεια (όπως και στο σύνολο της χώρας) κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970, στο οποίο επίσης οφείλεται εν μέρει η στρέβλωση της πυραμίδας ηλικιών, υποχώρησε κατά την δεκαετία του 1980 και αναστράφηκε την δεκαετία του 1990. Κατά την πρόσφατη περίοδο παρατηρήθηκε ισχυρό ρεύμα μετανάστευσης προς την Περιφέρεια από την γειτονική Αλβανία, με πυρήνα τις οικογένειες Βορειοηπειρωτών οι οποίες επέστρεψαν κατά κανόνα στους

τόπους καταγωγής τους. Στο ρεύμα αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο η εκτιμώμενη μεγάλη αύξηση του πληθυσμού της Ηπείρου στην διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Κατά την περίοδο 1971-1991 παρατηρήθηκε επίσης ισχυρή μεταναστευτική κίνηση εντός των ορίων της Περιφέρειας, με μετακίνηση των ορεινών πληθυσμών προς ημιορεινές και πεδινές περιοχές και συγκέντρωση σε ημιαστικά και αστικά κέντρα. Το ισχυρότερο ρεύμα μετακινήσεων παρατηρήθηκε προς την πόλη των Ιωαννίνων, η οποία απορρόφησε το μεγαλύτερο ποσοστό της εσωτερικής μετανάστευσης στην Περιφέρεια.

A.5 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΛΟΙΠΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

A.5.1 Χρήσεις γής

Η Περιφέρεια Ηπείρου αντιπροσωπεύει το 7% της συνολικής έκτασης της Χώρας. Ο Νομός Ιωαννίνων καταλαμβάνει πάνω από το μισό της έκτασης της Περιφέρειας (54%), οι Νομοί Αρτας και Θεσπρωτίας 18% και 17% αντίστοιχα, και ο Νομός Πρεβέζης το 11%.

Αναφορικά με την κατανομή της έκτασης κατά υψομετρικές ζώνες, ο περισσότερο “ορεινός” νομός είναι ο Νομός Ιωαννίνων (85% της έκτασής του είναι ορεινή και μόλις 3% πεδινή), ενώ περισσότερο “πεδινός” είναι ο Νομός Πρεβέζης (οι πεδινές εκτάσεις αντιπροσωπεύουν το 33% της έκτασης του νομού και οι ορεινές το 47%).

Όσον αφορά στην κατανομή των βασικών κατηγοριών χρήσεων γης, το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων ανέρχεται στο 14% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, οι βοσκότοποι αντιπροσωπεύουν το 52% και τα δάση καλύπτουν το 26%. Το υπόλοιπο καταλαμβάνεται από επιφανειακά ύδατα (3%), οικιστική χρήση (4%) και λοιπές εκτάσεις (1%).

Οι μεγαλύτερες εκμεταλλεύσιμες **δασικές εκτάσεις** βρίσκονται στους Νομούς Αρτας και Ιωαννίνων. Πιο συγκεκριμένα, στο Νομό Αρτας τα εκμεταλλεύσιμα δάση βρίσκονται στο βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα του νομού και αποτελούνται κυρίως από έλατα και βαλανιδιές. Οι εκμεταλλεύσιμες εκτάσεις του Νομού Ιωαννίνων βρίσκονται στο βόρειο και βορειοανατολικό τμήμα του νομού (Κόνιτσα, Μέτσοβο, Ζαγόρια) και αποτελούνται από έλατα, πεύκα, βαλανιδιές, οξυές και άλλα αειθαλή δένδρα.

Η **γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας** της Περιφέρειας συγκεντρώνεται στους Νομούς Αρτας και Πρεβέζης, ενώ μόνιμα αρδευόμενες εκτάσεις υπάρχουν κυρίως στις πεδιάδες της Αρτας και της Πρέβεζας, βόρεια της Ηγουμενίτσας, στην κοιλάδα του

Αχέροντα και στο κεντρικό τμήμα του Νομού Ιωαννίνων. Τα κύρια αγροτικά προϊόντα στα οποία ειδικεύεται η αγροτική οικονομία είναι τα εσπεριδοειδή, τα γεώμηλα, οι τομάτες, το βαμβάκι και ο σίτος.

Οι **κτηνοτροφικές μονάδες** είναι διάσπαρτες σε διάφορες περιοχές της Περιφέρειας, εκτός από το βόρειο και το νοτιο-ανατολικό τμήμα της. Τα πτηνοτροφεία βρίσκονται κυρίως στο Νομό Ιωαννίνων και στις πεδιάδες της Αρτας και Πρέβεζας όπου υπάρχουν και οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις χοιροτροφείων, ενώ οι μονάδες βοοειδών συγκεντρώνονται κυρίως στο Νομό Θεσπρωτίας. Η κτηνοτροφία αποτελεί το δυναμικότερο κλάδο του πρωτογενή τομέα, με σημαντικά στοιχεία καθετοποίησης.

Περιοχές με ανάπτυξη **τουριστικών χρήσεων** και χρήσεων παραθεριστικής κατοικίας αναπτύσσονται κατά μήκος των παραλίων του Νομού Πρεβέζης μέχρι την Πάργα, και στο Νομό Θεσπρωτίας στην περιοχή της Πέρδικας, στα Σύβοτα και στην Πλαταριά. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν ΠΟΤΑ και μεγάλες τουριστικές μονάδες άνω των 1000 κλινών. Η τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από:

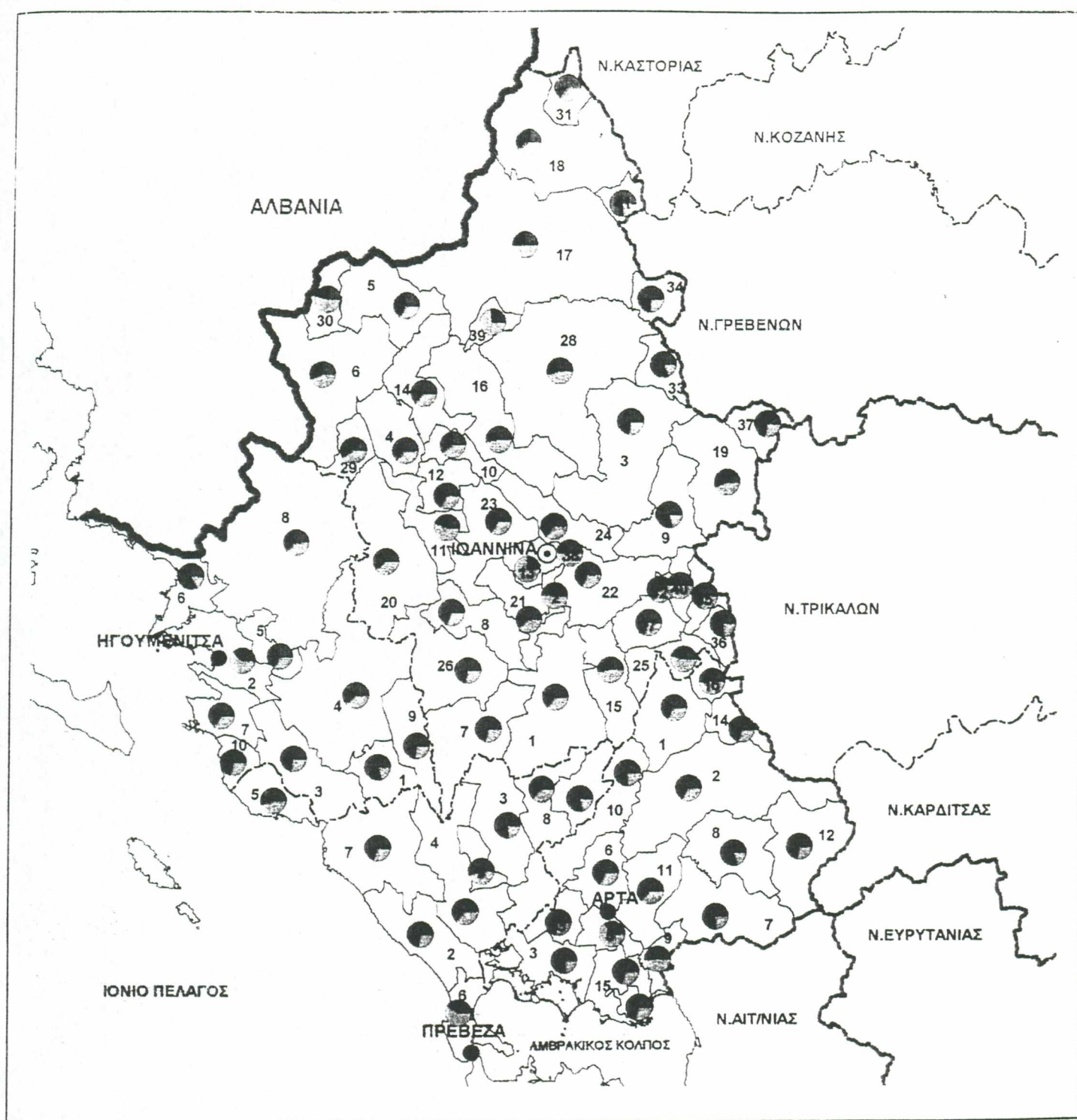
- Χαμηλό δυναμικό τουριστικών κλινών.
- Επικράτηση των ενοικιαζομένων δωματίων έναντι των ξενοδοχειακών κλινών.
- Συγκέντρωση των περισσότερων κλινών στο Νομό Πρεβέζης (2/3 των ενοικιαζόμενων δωματίων και 2/5 των ξενοδοχειακών κλινών).
- Επικράτηση μη ποιοτικών καταλυμάτων σε χαμηλές κατηγορίες (κάτω της Γ').
- Επικράτηση των Ελλήνων επισκεπτών, σε αναλογία 4 προς 1 έναντι των αλλοδαπών.
- Μικρή μέση διάρκεια παραμονής επισκεπτών (3 διανυκτερεύσεις έναντι 6 στο σύνολο της χώρας).

Όσον αφορά την **εξορυκτική δραστηριότητα**, η βασική ζώνη εξόρυξης του μαρμάρου Ιωαννίνων βρίσκεται δυτικά του λεκανοπεδίου της πόλης, όπου λειτουργούν περισσότερα από 80 λατομεία. Θεσμοθετημένες λατομικές ζώνες που αφορούν μη αδρανή υλικά δεν υπάρχουν στην Περιφέρεια.

Άλλες περιοχές με θεσμοθετημένες χρήσεις είναι:

Βιομηχανικές περιοχές: λειτουργούν μία στο Νομό Ιωαννίνων και μία στο Νομό Πρεβέζης. Στο Νομό Θεσπρωτίας έχει οριοθετηθεί ΒΙΟΠΑ, ενώ στο Νομό Αρτας έχει προταθεί η ίδρυση ΒΙΠΑ.

Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ): υφίσταται μια στα Ιωάννινα, η οποία περικλείει τη λίμνη.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

- ΟΡΙΑ ΧΩΡΑΣ
- ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
- ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ
- ΟΡΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
- ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ

- ΕΔΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
- ΠΡΩΤ. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ:

ΜΕΤΑΞΥ ΕΘΝΙΚΟΥ(8,1%) ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ(10,5%)

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ

**ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΗΜΟΥ, 1991**

- ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
- ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
- ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΥΠΕΧΩΔΕ-Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος-Δ/ση Χωροταξίας

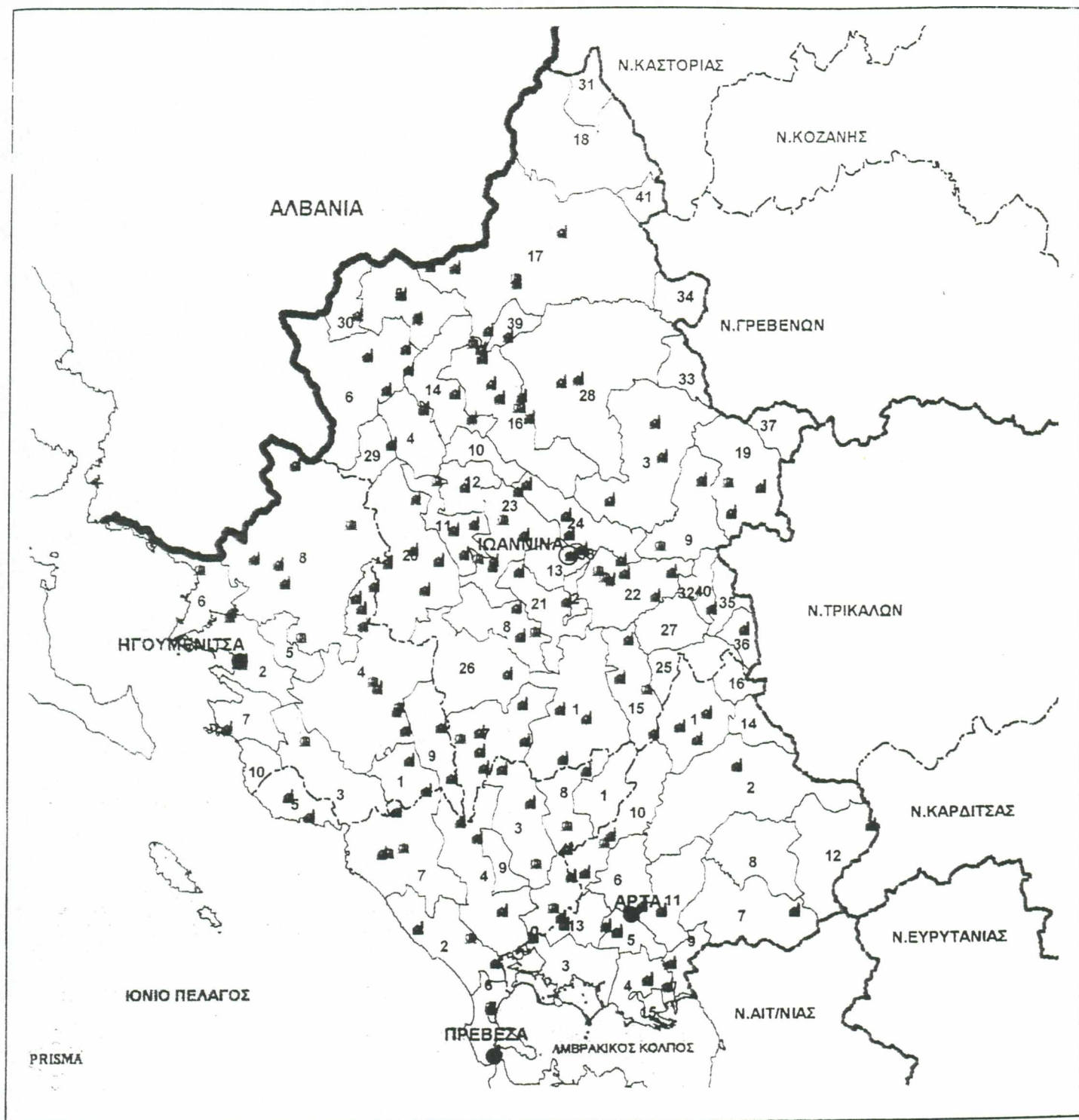
ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

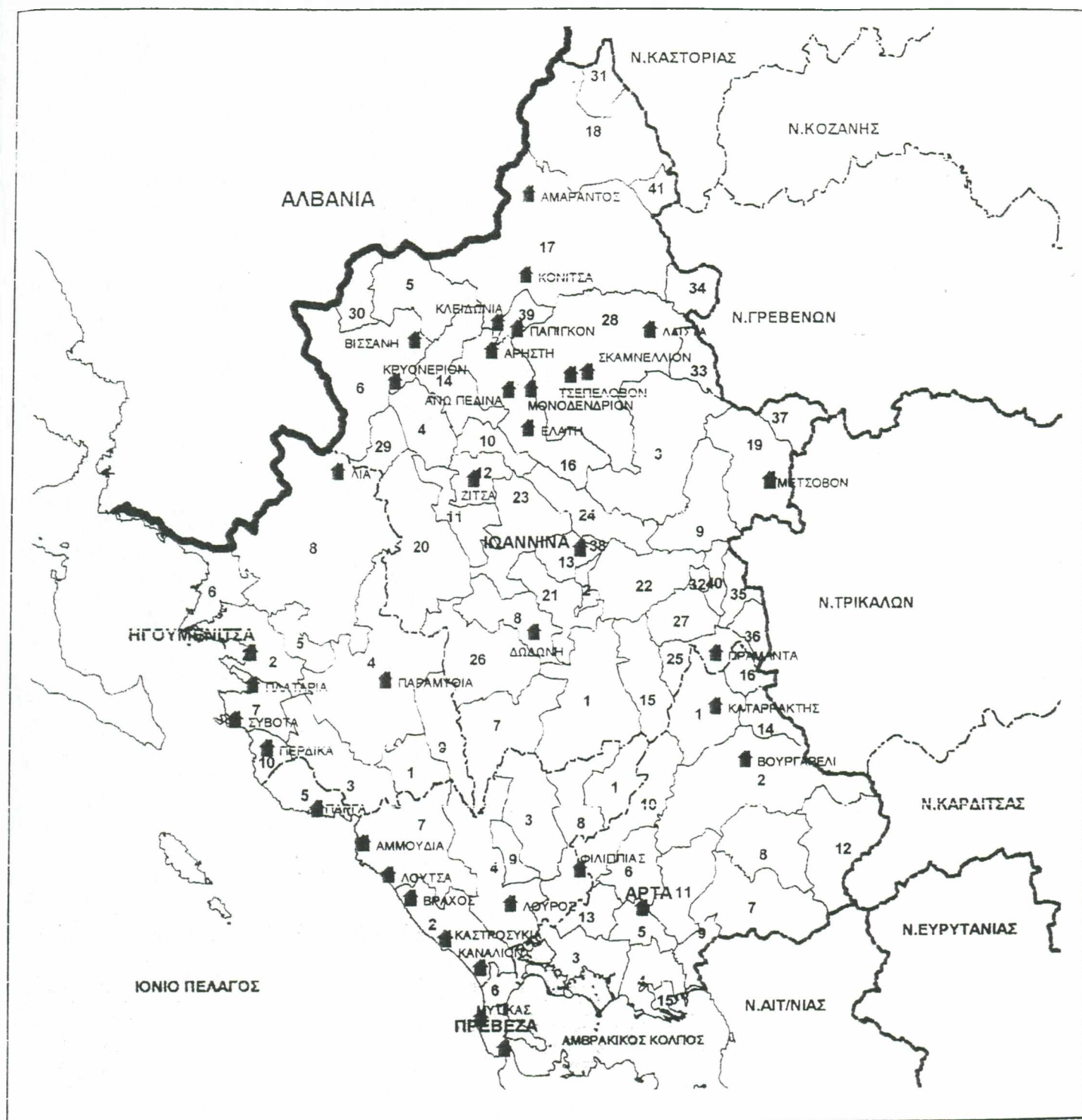
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ

Α. 1.2-1

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΝΕΟ ΔΗΜΟ, 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

	ΟΡΙΑ ΧΩΡΑΣ		ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ
	ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ
	ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ		
	ΟΡΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ		
	ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ		

ΑΞΙΟΛΟΓΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΥΠΕΧΩΔΕ-Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος-Δ/ση Χωροταξίας

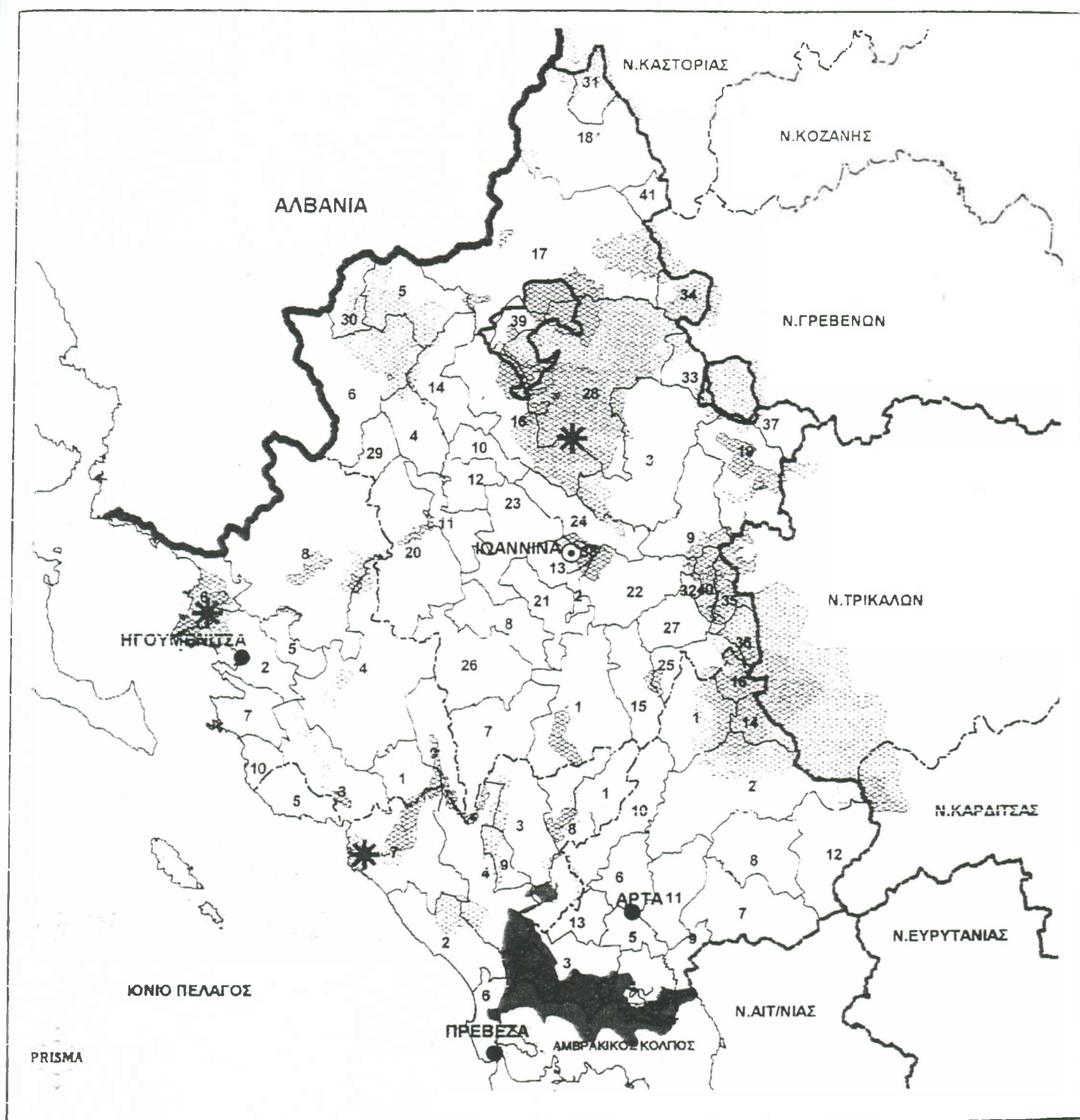
ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ

Β. 1.1

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

- ΟΡΙΑ ΧΩΡΑΣ
- ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
- ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ
- ΟΡΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
- ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ

- ΕΔΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
- ΠΡΩΤ. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ
- RAMSAR ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ

- ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ CORINE
- ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ
- ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΥΠΕΧΩΔΕ Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος-Δ/ση Χωροταξίας

ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ

Γ.3

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

A.5.2 Περιβάλλον

Περιοχές προστασίας της φύσης και της πολιτιστικής παράδοσης περιλαμβάνουν:

- Ζώνες προστασίας του Ν.165: ο Αμβρακικός Κόλπος, ο οποίος προστατεύεται και από τη σύμβαση RAMSAR ως υγροβιότοπος
- Περιοχές του Εθνικού Καταλόγου του Δικτύου Natura 2000
- Εθνικοί Δρυμοί (Βίκου-Αώου και Πίνδου)
- Αισθητικά δάση (περιαστικό δάσος Ιωαννίνων και παραλιακό δάσος Νικοπόλεως-Μύτικα Πρέβεζας)
- Παραδοσιακοί οικισμοί (διάσπαρτοι σε όλους τους νομούς με συγκέντρωση ιδιαίτερη στο Νομό Ιωαννίνων-Ζαγοροχώρια).
- Αρχαιολογικοί χώροι (Δωδώνη, Νικοπόλη, Εφύρα, κλπ.)

Σε ότι αφορά τη διαχείριση και διάθεση **αστικών λυμάτων** οι περισσότεροι οικισμοί δεν τηρούν τα προβλεπόμενα από την Ελληνική και Κοινοτική νομοθεσία, ούτε ως προς τα δίκτυα αποχέτευσης, ούτε ως προς τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων.

Σε ότι αφορά τον τομέα των **αστικών στερεών απορριμμάτων**, παρόλο που η κατάσταση δεν είναι σήμερα ικανοποιητική, εκτιμάται με βάση τα έργα των προγραμματιζόμενων ΧΥΤΑ και στους 4 νομούς, ότι θα υπάρξει σημαντική βελτίωση.

Ως προς τις **πηγές ρύπανσης**:

- Προβλήματα που σχετίζονται με τη γεωργική δραστηριότητα εντοπίζονται στις εντατικές καλλιέργειες της πεδιάδας της Αρτας, ειδικά τις αρδευόμενες, οι οποίες επιβαρύνουν τους υδατικούς αποδέκτες της περιοχής και τελικά τον Αμβρακικό κόλπο με υπολείμματα λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.
- Σε ότι αφορά την κτηνοτροφία, έναν από τους κύριους τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας, σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα προκύπτουν από τη μεγάλη συγκέντρωση χοιροτροφικών μονάδων στην πεδιάδα της Αρτας και γύρω από την Πρέβεζα και τα Ιωάννινα και από την χωρίς επεξεργασία διάθεση υγρών αποβλήτων από αυτές.
- Ο βιομηχανικός τομέας στην Περιφέρεια Ηπείρου χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία μονάδων επεξεργασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, οι οποίες παρόλο ότι είναι λίγες σε αριθμό, επιβαρύνουν σημαντικά με οργανικό φορτίο τους υδάτινους αποδέκτες της περιοχής.

A.5.3 Μεταφορική Υποδομή

Αξιόπιστη εικόνα για το επίπεδο ανάπτυξης των μεταφορών σε επίπεδο νομού αλλά και σε επίπεδο Περιφέρειας μπορούμε να έχουμε από την εξέλιξη του ΑΕΠ στον κλάδο των μεταφορών. Η εξέλιξη του ΑΕΠ στον κλάδο των μεταφορών για την Περιφέρεια Ηπείρου για την πενταετία 1991-1995 παρουσιάζει μία μέση ετήσια αύξηση 10,7%. Ο μέσος αυτός ρυθμός αύξησης σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος για όλη την χώρα παρουσιάζει μία υστέρηση κατά 0,6 μονάδες. Η μεγαλύτερη μέση ετήσια αύξηση παρουσιάζεται στη Θεσπρωτία και η μικρότερη στην Πρέβεζα. Η αύξηση που παρατηρείται στην Θεσπρωτία σαφώς σχετίζεται με την ανάπτυξη και τις μελλοντικές προοπτικές του λιμένα της Ηγουμενίτσας.

Ο μειωμένος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στον κλάδο των μεταφορών οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανεπάρκεια των υποδομών. Με δεδομένο ότι υπάρχει έλλειψη δικτύου σταθερής τροχιάς στην Περιφέρεια, το σοβαρότερο ρόλο στις υποδομές των μεταφορών καλείται να παίζει το οδικό δίκτυο. Το υφιστάμενο **οδικό δίκτυο** και γενικά οι συγκοινωνιακές υποδομές σε συνδυασμό με την ορεινή γεωμορφολογία και τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες αποτελεί τον σοβαρότερο ίσως παράγοντα για την απομόνωση της Περιφέρειας της Ηπείρου από την Κεντρική Ελλάδα και τη Μακεδονία.

Το υφιστάμενο οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές. Η αναξιπιστία του φαίνεται από τα ποσοστά των τμημάτων με άσχημη βατότητα, ακατάλληλο οδόστρωμα και πλάτος κάτω από 6 μέτρα. Όσον αφορά το πρωτεύον επαρχιακό δίκτυο, το 78% αυτού παρουσιάζει καλή βατότητα, ενώ το 23% έχει πλάτος μικρότερο από 6 μέτρα. Στο δευτερεύον επαρχιακό δίκτυο η καλή βατότητα περιορίζεται στο 57% του δικτύου, ενώ σχεδόν το 40% αποτελείται από δρόμους με πλάτος μικρότερο από 6 μέτρα.

Η σύνδεση της Περιφέρειας με την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα αναμένεται να βελτιωθεί καθοριστικά μετά την ολοκλήρωση του υπό κατασκευή κλειστού αυτοκινητόδρομου "Εγνατία Οδός". Η σύνδεση με την Νότια Ελλάδα θα βελτιωθεί καθοριστικά με τον προγραμματιζόμενο κλειστό αυτοκινητόδρομο, γνωστό ως "Δυτικό Αξονα" ή "Ιόνια Οδό".

Το μεγαλύτερο κομμάτι των **επιβατικών μετακινήσεων** είναι χερσαίες και γίνονται με δημόσια μεταφορικά συστήματα (ΚΤΕΛ, ταξί). ΚΤΕΛ υπάρχουν και στους τέσσερις νομούς της Περιφέρειας. Στην Αρτα και τα Ιωάννινα υπάρχουν και αστικά ΚΤΕΛ τα οποία καλύπτουν και κοντινά χωριά ή οικισμούς. Σε γενικές γραμμές το επίπεδο εξυπηρέτησης είναι ικανοποιητικό.

Σιδηροδρομικό δίκτυο στην Περιφέρεια Ηπείρου δεν υπάρχει. Η απουσία αυτού του μεταφορικού συστήματος σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια του υφιστάμενου οδικού

δικτύου έχει σημαντική συμβολή στην υστέρηση της Περιφέρειας ως προς την ανάπτυξη των μεταφορών.

Η Ηπειρος διαθέτει **4 λιμάνια**:

- Το λιμάνι της Ηγουμενίτσας είναι εθνικής σημασίας και ένας από τους σημαντικότερους λιμένες της χώρας. Έχει αξιόλογη επιβατική και εμπορευματική κίνηση. Βασικό μειονέκτημα είναι η έλλειψη τεχνολογικής υποδομής και εγκαταστάσεων φόρτωσης, εκφόρτωσης, αποθήκευσης κλπ., καθώς και τερματικών εγκαταστάσεων για την ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών. Το λιμάνι παρουσιάζει πολύ σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξη αυτή αφορά ιδιαίτερα τις εισαγωγικές και εξαγωγικές δραστηριότητες, με έμφαση στις εισαγωγές. Τα προγραμματιζόμενα σημαντικά λιμενικά έργα σε συνδυασμό με την πρόσβαση της Εγνατίας Οδού, θα μετατρέψουν το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας στην βασικότερη "πύλη" της χώρας προς την Ε.Ε., τη Μεσόγειο και την Αδριατική.
- Το λιμάνι της Πρέβεζας έχει επιβατική κίνηση που συνδέεται με την πορθμειακή διακίνηση επιβατών μεταξύ Ακτίου και Πρέβεζας και μικρή εμπορευματική κίνηση. Φιλοξενεί επίσης και σημαντικό αριθμό τουριστικών σκαφών. Επισημαίνεται ότι το λιμάνι είναι φυσικό και η λεκάνη του είναι στον Αμβρακικό κόλπο που προστατεύεται από τη συνθήκη RAMSAR. Παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ως κέντρο ανάπτυξης θαλάσσιου τουρισμού.
- Τα λιμάνια της Πάργας και της Σαγιάδας είναι μικρά επιβατικά λιμάνια που εξυπηρετούν κυρίως συνδέσεις με Κέρκυρα και Παξούς, τουριστικές εκδρομές σε παρακείμενες ακτές και παροχή υπηρεσιών σε τουριστικά σκάφη.

Οι **αεροπορικές μεταφορές** εκτελούνται κυρίως από το αεροδρόμιο Ιωαννίνων. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση της επιβατικής κίνησης χωρίς μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ αφίξεων-αναχωρήσεων. Η συνολική επιβατική κίνηση την τελευταία τριετία αυξάνεται σταθερά, όπως και η συνολική μέση πληρότητα των αεροσκαφών. Έτσι, στη σύνδεση Αθηνών-Ιωαννίνων τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται μία από τις καλύτερες ετήσιες πληρότητες (περίπου 80%). Το αεροδρόμιο όμως είναι προβληματικό λόγω γεωμορφολογικών και κλιματολογικών συνθηκών.

Η Πρέβεζα εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο του Ακτίου. Η κίνηση του αεροδρομίου αυτού είναι χαμηλή εφόσον τα αεροσκάφη που δρομολογούνται είναι μικρής χωρητικότητας. Αξιόλογη κίνηση παρουσιάζεται στο Ακτιο κατά τους θερινούς μήνες από έκτακτες πτήσεις (charters) με τουρίστες για Λευκάδα και την παράκτια ζώνη των νομών Πρέβεζας και Θεσπρωτίας.

A.5.4 Λοιπή Τεχνική Υποδομή

Όσον αφορά την **ενεργειακή υποδομή**, το εθνικό δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας εκτείνεται σε όλη την Περιφέρεια Ηπείρου. Αποτελείται από δίκτυο υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης. Η ενέργεια που διανέμεται παράγεται από τους σταθμούς που λειτουργούν στην Περιφέρεια. Σήμερα οι ενεργειακές απαιτήσεις της περιοχής καλύπτονται χωρίς πρόβλημα από την υπάρχουσα παραγωγή. Με την αποπεράτωση-υλοποίηση των προγραμματισμένων Υδροηλεκτρικών Σταθμών η Περιφέρεια Ηπείρου αναδεικνύεται σε ενεργειακό κέντρο υπερτοπικής σημασίας, καθώς η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται να υπερ-διπλασιαστεί το έτος 2000.

Από άποψη **τηλεπικοινωνιακής υποδομής**, η Περιφέρεια παρουσιάζει πολλά προβλήματα. Οι ελλείψεις με τους υφιστάμενους ρυθμούς ανάπτυξης δεν είναι πιθανόν εμφανείς, αλλά σίγουρα συνιστούν ανασταλτικό παράγοντα στην αναπτυξιακή διαδικασία και τις προοπτικές της Περιφέρειας. Στην ιεράρχηση των Περιφερειών ως προς την αναγκαιότητα διάθεσης επενδύσεων και γενικής βελτίωσης της τηλεπικοινωνιακής υποδομής η Ηπειρος κατέχει τη δεύτερη θέση, μετά τη Δυτική Μακεδονία, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΟΤΕ.

Η κατάσταση σαφώς θα βελτιωθεί με την υλοποίηση έργων, όπως εγκαταστάσεις συνδρομητικών συστημάτων για την κάλυψη απομακρυσμένων περιοχών και εγκαταστάσεις καλωδίων οπτικών ινών ή ψηφιακών κέντρων με διατάξεις υπό μορφή δακτυλίων σε επίπεδο νομού ή Περιφέρειας για βελτίωση της χωρητικότητας και της εναλλακτικότητας.

ΜΕΡΟΣ Β': ΠΡΟΤΑΣΗ

B.1 ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου ακολουθεί αφενός τις γενικές αρχές και άξονες του Εθνικού ΣΠΑ 2000-2006 και αφετέρου συντάσσεται με τις βασικές επιλογές του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης (ESDP).

Ειδικότερα ως προς την εθνική πολιτική, το πλαίσιο αρχών στο οποίο στηρίχθηκε η παρούσα πρόταση Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφέρειας Ηπείρου αναφέρεται στην επίτευξη μιας βιώσιμης ανάπτυξης συνολικά για τη χώρα η οποία συνδυάζει, σύμφωνα με τις "Προκαταρκτικές Συνοπτικές Κατευθύνσεις για τη Γ' Φάση Μελετών Χωροταξικών Σχεδίων Περιφερειών" της Δ/σης Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ (12/7/1999), "την ανάδειξη και προστασία των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής ταυτότητας, τη διαπεριφερειακή ολοκλήρωση, την πολυκεντρικότητα και την ανταγωνιστική οικονομία εξωστρεφούς προσανατολισμού με πλέον ισότιμη ένταξη στην Ε.Ε. μέσω διεύρυνσης της ακτινοβολίας της στην άμεση και ευρύτερη γεωπολιτική της περίμετρο".

B.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Στα πλαίσια των ευρύτερων κατευθύνσεων της Εθνικής και Ευρωπαϊκής περιφερειακής και χωροταξικής πολιτικής, οι στρατηγικοί στόχοι τους οποίους θέτει η παρούσα πρόταση συνοψίζονται ως εξής:

1. Επίτευξη της σύγκλισης της Περιφέρειας Ηπείρου με τις άλλες εθνικές και ευρωπαϊκές περιφέρειες. Ο στόχος αυτός συνεπάγεται την οικονομική και κοινωνική αναβάθμιση της Ηπείρου στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο και την αποτελεσματική προσαρμογή της στα νέα γεωπολιτικά δεδομένα και στο διεθνή ανταγωνισμό. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει:
 - Την άρση της απομόνωσης της Περιφέρειας με την διασφάλιση προσβάσεων από ξηράς, αέρος και θαλάσσης, προς και από τον ελληνικό, ευρωπαϊκό και βαλκανικό / παρα-ευξείνιο χώρο.
 - Την εξέλιξη του παραγόμενου προϊόντος και εισοδήματος, έτσι ώστε να πλησιάσει το Κοινοτικό όριο του Στόχου 1 (75% του μέσου ευρωπαϊκού ΑΕΠ).
 - Την ανάδειξη αναπτυξιακών ζωνών και πόλων ανάπτυξης, για μεγιστοποίηση και συστηματοποίηση της αναπτυξιακής προσπάθειας.
 - Την ενίσχυση των μειονεκτικών περιοχών οι οποίες εκτείνονται στις ορεινές και παραμεθόριες περιοχές της Περιφέρειας με μέτρα συγκράτησης τού πληθυσμού και τόνωσης της οικονομίας τους.

- Την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της Κοινωνίας της Πληροφορίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και την βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει ο δημόσιος τομέας.
2. Αξιοποίηση των συγκριτικών αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της. Ειδικότερα ο στόχος αυτός προϋποθέτει:
- Αξιοποίηση της γεωργικής παραγωγής με εκσυγχρονισμό των μέσων παραγωγής, έγγειες βελτιώσεις και αναδιάρθρωση παραγωγής. Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός της κτηνοτροφίας, η οποία αποτελεί τον δυναμικότερο κλάδο του πρωτογενούς τομέα. Καθετοποίηση της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.
 - Ανάπτυξη του τουρισμού στην παράκτια ζώνη η οποία ευνοείται από την ζεύξη του Ακτίου, την αναβάθμιση του λιμένα της Ηγουμενίτσας και την εγκατάσταση του συστήματος των κλειστών αυτοκινητοδρόμων Εγνατίας Οδού-Δυτικού Αξονα.
 - Ανάπτυξη ορεινού και πολιτιστικού τουρισμού για την ήπια αξιοποίηση του μοναδικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της Περιφέρειας.
 - Αξιοποίηση της παραμεθόριας θέσης της Περιφέρειας για την ανάπτυξη υπηρεσιών "πύλης" προς την Ε.Ε. και τον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων και του Αδριατικού διαδρόμου.
3. Εφαρμογή ενός προτύπου "αειφόρου" ανάπτυξης. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει την συνολική προστασία των παραγωγικών, οικολογικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας και ειδικότερα:
- Την θεσμοθετημένη προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.
 - Την θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών ιδιαίτερης οικολογικής αξίας και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
 - Την θεσμοθέτηση χρήσεων γης και την επιβολή περιορισμών δόμησης σε περιοχές συγκρούσεων χρήσεων ή ευρέων οικιστικών συγκεντρώσεων.
 - Την διαχείριση ευαίσθητων περιοχών με οικολογική και πολιτιστική αξία.
 - Την διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων αστικών, αγροτικών και βιομηχανικών περιοχών.
 - Την ισόρροπη ανάπτυξη του οικιστικού δικτύου και την ανάσχεση της τάσης αστικοποίησης και της παράλληλης ερήμωσης των μικρών οικισμών.
 - Την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού με πρόβλεψη εκπόνησης μελετών Ρυθμιστικού Σχεδίου, ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ και περιοχών ειδικών χωρικών παρεμβάσεων/ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης.

B.3 ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΧΩΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το νέο καθεστώς προσβάσεων και αναπτυξιακών ευκαιριών που διαμορφώνεται στην Ηπειρο υποδεικνύει την οριοθέτηση νέων "αναπτυξιακών διαδρόμων" οι οποίοι συνδέουν την Περιφέρεια με τον υπόλοιπο Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο. Συγκεκριμένα, οι δύο ευρω-διάδρομοι με αναπτυξιακή προοπτική και αφετηρία στον Ελληνικό χώρο που προτείνει το Ευρω-χωροταξικό (δηλαδή Αθήνα-Ρώμη και Πάτρα-Μπρίντεζι-Βερόνα-Μόναχο) αναμορφώνονται ως εξής, με δεδομένο το νέο ρόλο της Ηπείρου και της Ηγουμενίτσας:

- **1ος Ευρωδιάδρομος:** Αθήνα-Ιωάννινα-Ηγουμενίτσα-Ρώμη,
- **2ος Ευρωδιάδρομος:** Πάτρα-Ηγουμενίτσα-Μπρίντεζι-Βερόνα-Μόναχο,

Ενώ ένας 3ος αναπτυξιακός "διάδρομος" αναπτύσσεται στα όρια της χώρας κατά μήκος της Εγνατίας Οδού (Ηγουμενίτσα-Θεσσαλονίκη-Αλεξανδρούπολη) με προεκτάσεις προς τον ευρύτερο Βαλκανικό-παρά-Ευξείνιο χώρο αφενός και την Ε.Ε. αφετέρου.

Και οι τρεις "διάδρομοι" που αναφέρθηκαν πιο πάνω, ενώνουν την Ηπειρο με τον κεντρικό αναπτυξιακό άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης, δημιουργώντας σημαντικές αναπτυξιακές προεκτάσεις προς δυσμάς του άξονα. Παράλληλα, η ανάδειξη της πόλης των Ιωαννίνων σε κέντρο τηλεπικοινωνιών και τεχνολογικής ανάπτυξης, αναμένεται να δημιουργήσει αύλους διαύλους ανάπτυξης, με κατεύθυνση τόσο προς τον άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης όσο και προς τον ευρύτερο Ευρωπαϊκό και Βαλκανικό/παρά-Ευξείνιο χώρο.

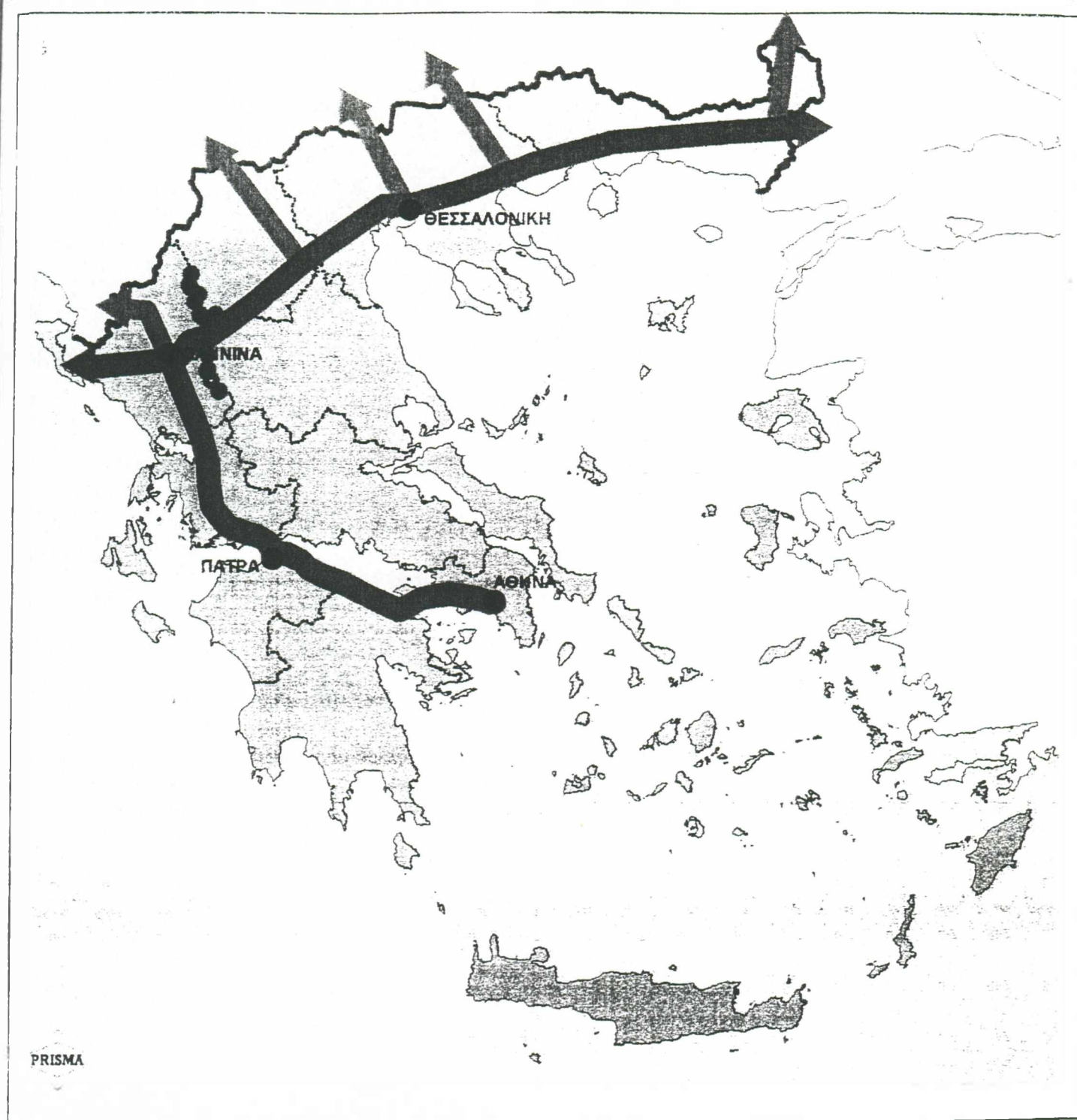
B.4 ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σύμφωνα με την Β' Φάση της παρούσας μελέτης, στην Περιφέρεια Ηπείρου εντοπίζονται 4 γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης ως εξής:

- **Η παράκτια ζώνη ανάπτυξης τουρισμού και θαλάσσιων μεταφορών.** Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από τη συγκέντρωση έργων τουριστικής ανάπτυξης, θαλάσσιων μεταφορών και ανάπτυξης της αλιείας. Αναπτυξιακές παρεμβάσεις στη ζώνη αυτή είναι σημαντικές, διότι αφενός αυξάνουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες των δύο μεγάλων αστικών κέντρων (Ηγουμενίτσα, Πρέβεζα) με την κατασκευή μεγάλων λιμενικών έργων και αφετέρου δημιουργούν υποδομές και προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης, με διαρθρωτικά αναπτυξιακά αποτελέσματα κύρια για το βόρειο τμήμα της ζώνης (Νομός Θεσπρωτίας). Η παράκτια ζώνη προσφέρεται τόσο για ελεγχόμενη ανάπτυξη μαζικού τουρισμού όσο και για εναλλακτικές μορφές

τουρισμού. Στην ζώνη αυτή πρέπει να προστεθεί και η προστατευόμενη περιοχή του υδροβιότοπου του Αμβρακικού, η οποία προσφέρεται για οικολογικό τουρισμό.

- **Η ζώνη των ορεινών όγκων που επιδέχονται τουριστική ανάπτυξη.** Η ζώνη αυτή εκτείνεται αφενός κατά μήκος του ανατολικού ορίου της Περιφέρειας, στους Νομούς Ιωαννίνων (Ζαγόρι, Μέτσοβο, περιοχή Κόνιτσας, Βόρεια Τζουμέρκα) και Αρτας (κεντρικά και νότια Τζουμέρκα) και αφετέρου κατά μήκος των συνόρων με την Αλβανία (περιοχή Φιλιατών, Πωγωνοχώρια-Μαστοροχώρια). Στην ζώνη αυτή πρέπει να προστεθούν "θύλακες" ανάπτυξης τουρισμού στους άλλους νομούς (περιοχή Λίμνης Ζηρού και Λίμνης Πουρναρίου, στενά Αχέροντα-Σούλι, περιοχή Παραμυθιάς). Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων (φυσικού κάλλους και πολιτιστικής κληρονομιάς) των περιοχών που εμπεριέχει.
- **Η ζώνη εκμεταλλεύσιμης γεωργικής γης με δυνατότητα υψηλής απόδοσης,** συγκεντρώνεται αφενός στο νοτιο-δυτικό τμήμα της Περιφέρειας το οποίο περιλαμβάνει εκτάσεις του Νομού Πρέβεζας και του Νομού Αρτας και αφετέρου σε "θύλακες" των νομών Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων. Στην ζώνη Πρέβεζας-Αρτας συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των αρδευτικών έργων, τα οποία όμως υστερούν σε σχέση με τις διαπιστωμένες ανάγκες της περιοχής.
- **Η ευρύτερη ζώνη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών** είναι η πιο εκτεταμένη και περιλαμβάνει περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης κυρίως της κτηνοτροφίας, τόσο της ελεύθερης όσο και της οργανωμένης. Σημαντική επίδραση στη ζώνη αυτή έχουν οι υποδομές βοσκοτόπων και οργανωμένων μονάδων, αλλά και τα έργα "τοπικής ανάπτυξης" τα οποία βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και τις προσβάσεις στους ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς.

PRISMA

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

- ΟΡΙΑ ΧΩΡΑΣ
- ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
- ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ
- ΟΡΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ
- ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ

- ΠΟΛΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑΣ
- ΕΥΡΩ-ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΜΕ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
- ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
- ΦΡΑΓΜΟΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΟΡΕΙΝΗ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ)

ΥΠΕΧΩΔΕ-Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος-Δ/ση Χωροταξίας

ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ

Γ. 1.1-1

ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟ

B.5 ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ επελέγη το 3ο Αναπτυξιακό Σενάριο το οποίο είχε προταθεί κατά την Β' Φάση.

Το 3ο Σενάριο αποτελεί το πιο “αισιόδοξο” από πλευράς αναπτυξιακής πορείας, καθώς συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη με τη βέλτιστη (αειφορική) διαχείριση του περιβάλλοντος και περιλαμβάνει παρεμβάσεις πέραν των όσων προγραμματίζονται στο Γ' ΣΠΑ. Το σενάριο αυτό είναι “συμπληρωματικό” του 2ου σεναρίου το οποίο βασίζεται στις παρεμβάσεις του Γ' ΣΠΑ και του 1ου σεναρίου το οποίο λαμβάνει υπόψη μόνο τις παρεμβάσεις του Β' ΣΠΑ. Το 3ο σενάριο έχει μεσο-μακρο-πρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, προϋποθέτει τόσο την ολοκλήρωση και πλήρη λειτουργικότητα όλων των έργων που σχεδιάζονται για την Περιφέρεια (σύμφωνα με το πρώτο και δεύτερο σενάριο), και περιέχει επιπλέον παρεμβάσεις τις οποίες η Ομάδα Μελέτης κρίνει απαραίτητες για την ολοκλήρωση της αναπτυξιακής διαδικασίας στην Περιφέρεια.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά τα κύρια σημεία του επιλεγέντος σεναρίου χωρικής ανάπτυξης.

B.5.1 Κύριες Παρεμβάσεις-Έργα

Προβλέπονται τα εξής έργα υποδομών και συναφείς ενέργειες προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος.

Υποδομές Μεταφορών

- Ολοκλήρωση Εγνατίας οδού
- Κατασκευή Δυτικού Αξονα (Ιόνια οδός)
- Ολοκλήρωση του ενδοπεριφερειακού και διαπεριφερειακού εθνικού δικτύου μέσω βελτιώσεων στους οδικούς άξονες:
 - Πρέβεζα-Ηγουμενίτσα-Σαγιάδα-Μεθοριακός σταθμός
 - Φιλιππιάδα- Πρέβεζα
 - Κόνιτσα-Καστοριά
 - Αρτα-Καρδίτσα
 - Αρτα-Τρίκαλα
- Ολοκλήρωση Λιμένα Ηγουμενίτσας
- Βελτίωση αεροπορικής σύνδεσης Ιωαννίνων
- Βελτίωση Λιμένα Πρέβεζας
- Βελτίωση του επαρχιακού οδικού δικτύου στο σύνολο της Περιφέρειας.

- Χωροθέτηση νέου διεθνούς αεροδρομίου στον άξονα Ιωάννινα-Ηγουμενίτσα ή εναλλακτικά, στην πεδιάδα της Αρτας
- Σιδηροδρομική σύνδεση με τη Θεσσαλία (Ηγουμενίτσα-Καλαμπάκα)

Υποδομές Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής

- Ολοκλήρωση δικτύων αποχέτευσης και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων στους δήμους Αρτας, Ηγουμενίτσας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Κόνιτσας και Μετσόβου και κατασκευή αντίστοιχων υποδομών στους δήμους Αμβρακικού, Αράχθου, Κομποτίου, Πέτα, Κομμένου, Φιλοθέης, Παραμυθιάς, Συβότων, Φιλιατών, Λούρου, Φιλιππιάδας.

Κοινωνικές Υποδομές (υγεία, εκπαίδευση, κλπ.) - Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων

- Βελτιώσεις και εκσυγχρονισμός των νοσοκομειακών υποδομών και των κέντρων υγείας της Περιφέρειας και κατάσκευη νοσοκομειακής υποδομής στην Ηγουμενίτσα.
- Βελτιώσεις των υποδομών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια).
- Βελτιώσεις υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και ΤΕΙ Ηπείρου).

Προστασία και Διαχείριση Βιοτόπων και Οικοσυστημάτων

- Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση Λίμνης Ιωαννίνων
- Προστασία και διαχείριση βιοτόπου Αμβρακικού
- Προστασία και ανάπτυξη υγροτόπων (Στενά και Δέλτα Καλαμά-Λίμνη/Έλος Καλοδικίου)
- Προστασία και ανάδειξη των οικοτόπων στην περιοχή της Βόρειας Πίνδου
- Προστασία και ανάδειξη Αχέροντα
- Ενέργειες θεσμοθέτησης περιοχών ειδικής προστασίας

Παραγωγικές και Τεχνολογικές Υποδομές

- Αγωγός φυσικού αερίου
- Έργα διαχείρισης υδάτινου δυναμικού
- Ολοκλήρωση αρδευτικών έργων
- Συμπλήρωση υποδομών ΒΙΠΕ, ΒΙΠΑ και ΒΙΟΠΑ καθώς και ελεύθερης ζώνης εμπορευμάτων στον Λιμένα Ηγουμενίτσας
- Ενίσχυση των υποδομών Έρευνας και Τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και ΤΕΙ Ηπείρου.

- Υποδομές προστασίας και ανάδειξης ορεινών όγκων (έργα τουριστικής αξιοποίησης και προώθησης ειδικών μορφών τουρισμού)
- Θεσμοθέτηση ΠΟΤΑ στην παράκτια ζώνη του Νομού Πρέβεζας.

B.5.2 Τάσεις-Προοπτικές-Προτάσεις

Σύμφωνα με τα προηγούμενα, διαμορφώνονται οι εξής τάσεις - προοπτικές ανάπτυξης για το προτεινόμενο σενάριο:

B.5.2.1 Ως προς το οικιστικό δίκτυο

Η διάρθρωση του οικιστικού δικτύου της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από δύο παράλληλους διπολικούς άξονες, οι οποίοι ορίζονται από τις 4 πρωτεύουσες των νομών. Το πρώτο και ισχυρότερο δίπολο ορίζεται από τα Γιάννενα και την Ηγούμενισα, δύο δυναμικά οικιστικά κέντρα τα οποία αναμένεται να λειτουργήσουν ως "μοχλοί" της ανάπτυξης της Περιφέρειας. Τα Γιάννενα αναμένεται να αναπτύξουν την δυναμική τους ακόμη περισσότερο, ως "διασταύρωση" των δύο μεγάλων αξόνων (Εγνατία, Ιόνια Οδός) και ως κέντρο προηγμένης τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών. Η Ηγούμενισα αποκτά δυναμική λόγω της αναβάθμισης του λιμένα της σε "πύλη" της χώρας προς την Ε.Ε., με παράλληλη λειτουργία συνδυασμένου κόμβου μεταφορών (αυτοκινητόδρομος, τρένο, αεροδρόμιο) και αναδεικνύεται στον 2ο σε σημασία πόλο ανάπτυξης στην Περιφέρεια, μετά την πρωτεύουσά της. Τα υπόλοιπα δύο αστικά κέντρα της Περιφέρειας, Αρτα και Πρέβεζα, αναβαθμίζουν το ρόλο τους και αποκτούν ισόρροπη θέση στο νότιο "δίπολο" της Περιφέρειας. Η Αρτα, αξιοποιεί τη θέση της πάνω στον Δυτικό άξονα (Ιόνια οδός) που θα έχει ολοκληρωθεί, η δε Πρέβεζα αποκομίζει ήδη τα οφέλη της υλοποίησης των έργων του Β' ΣΠΑ (κυρίως της ζεύξης Ακτίου) και της αναμενόμενης τουριστικής ανάπτυξης της παράκτιας ζώνης.

Το επόμενο στοιχείο που χαρακτηρίζει τη διάρθρωση και ιεραρχία του οικιστικού δικτύου της Ηπείρου, σύμφωνα με το προτεινόμενο σενάριο, είναι η ανάδειξη ενός αριθμούς δυναμικών μεσαίων ημιαστικών κέντρων που είναι ικανά να λειτουργήσουν αυτόνομα και ως δυναμικοί πόλοι ανάπτυξης. Τέτοια "μεσαία" κέντρα είναι κατά κύριο λόγο η Κόνιτσα, το Μέτσοβο, η Φιλιππιάδα, το Καναλάκι, η Παραμυθιά και τα Πράμαντα, ακολουθούμενα από την Πάργα, τους Φιλιάτες, το Θεσπρωτικό, τη Ζίτσα και το Δελβινάκι. Ταυτόχρονα, θα διατηρηθούν οι πολλοί μικροί αγροτικοί οικισμοί, μερικοί μάλιστα από τους οποίους - κυρίως ορεινοί - θα διατηρήσουν και θα αυξήσουν τον πληθυσμό τους, εξαιτίας των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν για την αξιοποίηση των ορεινών όγκων (έργα ανάπτυξης ειδικού τουρισμού, συμπλήρωση οδικού δικτύου, κλπ.).

B.5.2.2 Ως προς τις γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης

Σύμφωνα με το προτεινόμενο σενάριο διαμορφώνονται οι εξής περιοχές ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων, σε σχέση με τις γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης της Περιφέρειας:

Οι περιοχές τουριστικής ανάπτυξης, περιλαμβάνουν την παράκτια ζώνη των νομών Πρέβεζας και Ηγουμενίτσας, την περιοχή Ζαγορίου, την ευρύτερη περιοχή Κόνιτσας-Μαστοροχωρίων, τα Πωγωνοχώρια, το Μέτσοβο, τα χωριά των Τζουμέρκων (νομών Αρτας και Ιωαννίνων), την περιοχή Φιλιατών και τα στενά Καλαμά, την περιοχή Παραμυθιάς, την περιοχή λίμνης Ζηρού, τις προστατευόμενες περιοχές Αμβρακικού και Αχέροντα (πηγές-εκβολές), τη Δωδώνη και τα Ιωάννινα. Από τις παραπάνω ζώνες τουριστικής ανάπτυξης, μόνο η παράκτια ζώνη του Ιονίου προσφέρεται για σχετικά εντατική (κατά τόπους) εκμετάλλευση, ενώ όλες οι υπόλοιπες περιοχές προσφέρονται για ήπιες μορφές τουρισμού.

Ως επιθυμητοί άξονες για την ανάπτυξη του τουρισμού προτείνονται οι εξής:

- Παραθεριστικός και θαλάσσιος τουρισμός στην παράκτια ζώνη με ελεγχόμενο και οργανωμένο τρόπο ώστε να μην υπερβεί την φέρουσα ικανότητά της. Συνδυασμός με πολιτιστικό και φυσιολατρικό-οδοιπορικό τουρισμό. Σύνδεση του παράκτιου τουρισμού με ήπιες μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα.
- Οικολογικός τουρισμός στα ευαίσθητα οικοσυστήματα (υγρότοποι Ramsar, εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση), άλλες ήπιες μορφές στις λοιπές προστατευόμενες περιοχές (Natura, Corine). Ολοκληρωμένη διαχείρισή τους.
- Ολοκληρωμένα συμπλέγματα ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού στις ορεινές περιοχές (ορεινός, πολιτιστικός, οικολογικός τουρισμός).
- Αγροτουρισμός σε επιλεγμένες περιοχές.
- Αστικός και πολιτιστικός τουρισμός στα Ιωάννινα, Αρτα, Πρέβεζα. Αναβάθμιση του αστικού τοπίου, συντήρηση και ανάδειξη μνημείων και παραδοσιακών οικισμών.
- Ελεγχος ανάπτυξης σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας και άλλες περιοχές με συγκρούσεις χρήσεων γης.
- Αναβάθμιση, εκσυγχρονισμός και συμπλήρωση της τουριστικής υποδομής, κυρίως με επανάχρηση παραδοσιακών κτιρίων.
- Συγκρότηση φορέων ανάπτυξης τουρισμού, προώθηση προγραμμάτων υποστήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων του κλάδου, έρευνας αγοράς, διαφήμισης-προβολής, κατάρτισης προσωπικού.

Η περιοχή γεωργικής γης με δυνατότητα υψηλής απόδοσης, συγκεντρώνεται στις πεδιάδες Αρτας, Πρέβεζας, στην κοιλάδα του Αχέροντα και της Παραμυθιάς, στην

πεδιάδα των εκβολών του Καλαμά, στο λεκανοπέδιο Ιωαννίνων και σε ορισμένους άλλους θύλακες, όπου θα ολοκληρωθούν τα έργα αξιοποίησης του υδάτινου δυναμικού. Στο παρόν σενάριο όλη η διάσπαρτη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας θεσμοθετείται ως προστατευόμενη γεωργική γη.

Οι **περιοχές ανάπτυξης κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων**, περιλαμβάνουν κυρίως τις ημιορεινές περιοχές, της Περιφέρειας αλλά και ορεινές περιοχές και ορισμένες πεδινές, στις οποίες εγκαθίστανται εντατικές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Το μεγαλύτερο μέρος της **εντατικής οργανωμένης κτηνοτροφίας** προβλέπεται να εγκατασταθεί σε ένα κεντρικό "διάδρομο" ο οποίος εκτείνεται κατά μήκος του άξονα Πρέβεζας – Κόνιτσας.

Ως βασικοί στόχοι του αγροτικού τομέα γενικά προτείνονται οι εξής:

- Εμφαση στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων για την διαφοροποίηση της παραγωγής προς την βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, ως μέσον για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα.
- Συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και προσέλκυση νέων αγροτών.
- Προστασία και αξιοποίηση των φυσικών πόρων με ιδιαίτερη έμφαση στην ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων, του δασικού πλούτου, των αλιευτικών πεδίων και των υδάτινων πόρων.

Ως απαιτούμενες δράσεις για την υλοποίηση των στόχων, προτείνονται:

- Ολοκληρωμένα προγράμματα παρεμβάσεων, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, για την ανάπτυξη συμπληρωματικών και εναλλακτικών δραστηριοτήτων.
- Υποδομές πιστοποίησης της ποιότητας, τυποποίησης, έρευνας, τεχνολογίας, στήριξης και εκσυγχρονισμού των δομών εμπορίας και μεταποίησης.
- Ολοκληρωμένα διαχειριστικά προγράμματα των πόρων για την προστασία και αναβάθμισή τους.

Οι **περιοχές ανάπτυξης της μεταποίησης**, περιλαμβάνουν τις ήδη λειτουργούσες ή θεσμοθετημένες περιοχές (ΒΙΠΕ Ιωαννίνων, ΒΙΠΕ Πρέβεζας, ΒΙΟΠΑ Θεσπρωτίας) και τις προτεινόμενες από το παρόν σενάριο ΒΙΠΑ Αρτας, ΒΙΠΕ λιμανιού Ηγουμενίτσας, (ελεύθερη ζώνη) ΒΙΟΠΑ Μετσόβου και ΒΙΠΕ Κόνιτσας-Κακαβιάς (για την εξυπηρέτηση δραστηριοτήτων που θα αναπτυχθούν στην περιοχή λόγω της διασυνοριακής συνεργασίας με την Αλβανία).

Ως βασικοί στόχοι ανάπτυξης της μεταποίησης προτείνονται οι εξής:

- Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας

- Οργάνωση και εκσυγχρονισμός των υφισταμένων δραστηριοτήτων, αύξηση της παραγωγικότητάς τους
- Αξιοποίηση των μεγάλων έργων και της γεωγραφικής θέσης της περιφέρειας ως πύλης της χώρας προς την Δ. Ευρώπη και Δ. Βαλκανική, για αύξηση της εξαγωγιμότητας των προϊόντων της.
- Αξιοποίηση της επιστημονικής και τεχνολογικής υποδομής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και των ΤΕΙ της Ηπείρου για ανάπτυξη κλάδων έντασης γνώσης.
- Προσέλκυση και οργάνωση υποδοχής νέων επενδύσεων και μονάδων, τόσο από το εξωτερικό όσο και από το εσωτερικό, μέσω της διαδικασίας αποκέντρωσης.
- Περαιτέρω σύνδεση και καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής, αξιοποίηση των προϊόντων της, ανάπτυξη παραγωγών φιλικών προς το περιβάλλον μονάδων ονομασίας προέλευσης, μεταποίησης βιολογικών προϊόντων. Σύνδεση τους με τον τουρισμό.
- Περιβαλλοντική μέριμνα σε όλα τα στάδια της παραγωγικής δραστηριότητας
- Αμβλυνση των συγκρούσεων χρήσεων γης και της περιφερειακής ανισοκατανομής της παραγωγικής δραστηριότητας.
- Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού σε παραδοσιακή χειροτεχνία και οικοτεχνία, σύνδεση τους με τον τουρισμό.

Όσον αφορά την **εξόρυξη** προτείνεται:

- Η χωροθέτηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (Π.Ο.Α.Π.Δ.) στις μαρμαροφόρες περιοχές του Ν. Ιωαννίνων. (αρθ. 10 του Ν. 2742/1999). Προς τούτο απαιτείται η σύσταση φορέα και η σύνταξη Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Η συνολική χωροθέτηση περιοχών λατομείων αδρανών υλικών με περιβαλλοντικά και χωροταξικά κριτήρια.
- Η επιβολή ειδικών περιβαλλοντικών όρων για όλες τις μεμονωμένες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες (υφιστάμενες και μελλοντικές) στην Περιφέρεια.

B.5.2.3 Ως προς το μεταφορικό δίκτυο

Η ολοκλήρωση των μεγάλων μεταφορικών υποδομών σύνδεσης της Ηπείρου με την υπόλοιπη Ελλάδα, τη Δυτική Βαλκανική και τη Δυτική Ευρώπη, παράλληλα με τη συμπλήρωση των μικρότερων ενδοπεριφερειακών μεταφορικών υποδομών, θα αναδείξει την Περιφέρεια ως τη βασική πύλη της Χώρας προς τη Δύση και ως κόμβο μεταφορών στον ελλαδικό χώρο.

Με την ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού, δημιουργείται ο άξονας που θα συνδέει το διάδρομο της Αδριατικής, τον παραδοσιακό διάδρομο από Γιουγκοσλαβία, αλλά και τον διαφαινόμενο σημαντικό άξονα σύνδεσης με την Ουκρανία και Ρωσία μέσω Βουλγαρίας. Επίσης, η Εγνατία οδός θα διαδραματίσει το σημαντικότερο ρόλο και στην ανάπτυξη των εθνικών μεταφορών λειτουργώντας συμπληρωματικά με τον ΠΑΘΕ σαν φορέας διεκπεραίωσης με ταχύτητα και ασφάλεια των οδικών μετακινήσεων Δύσης-Ανατολής και το αντίστροφο.

Το έργο αυτό, εκτός από την εθνική του σημασία, έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την Περιφέρεια, καθόσον θα αποτελέσει τον πόλο έλξης για την ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων στις παράλληλες προς την Εγνατία ζώνες, ιδιαίτερα στο τμήμα μεταξύ Ιωαννίνων και Ηγουμενίτσας όπου προβλέπεται και η ανάπτυξη σιδηροδρομικού δικτύου.

Σύμφωνα με το προτεινόμενο σενάριο ολοκληρώνεται το πλέγμα διαπεριφερειακών οδικών αξόνων, που αποτελείται αφενός από άξονες μεγάλης διαπεριφερειακής σημασίας (παραλιακή οδός Πρέβεζας-Ηγουμενίτσας-Σαγιάδας) και άξονες που εξασφαλίζουν τη σύνδεση της Περιφέρειας με γειτονικές Περιφέρειες όπως η Θεσσαλία (νομοί Τρικάλων και Καρδίτσας), και η Δυτική Μακεδονία-Νομός Καστοριάς (κατασκευή διασυννοριακής οδού στον άξονα Κόνιτσα-Καστοριά), αφετέρου από τον Δυτικό άξονα (Ιόνια οδός), έναν αυτοκινητόδρομο εθνικής σημασίας που θα συνδέει το νότο με το βορρά της Δυτικής Ελλάδας. Η Ιόνια οδός επεκτεινόμενη εντός του Αλβανικού εδάφους θα συνδέει λειτουργικά τους Αλβανικούς λιμένες Δυρραχίου και Αυλώνας με τους κύριους λιμένες της Δυτικής Ελλάδας. Έτσι, η κατασκευή του έργου συμβάλλει στη δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη συνθηκών οικονομικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου και της Νότιας Αλβανίας.

Οι διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές και το μεγαλύτερο μέρος των τουριστικών μεταφορών εξυπηρετούνται από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, ενώ το λιμάνι της Πρέβεζας, το οποίο αναβαθμίζεται, εξυπηρετεί τη ΒΙΠΕ Πρέβεζας, τη διακίνηση αγροτικών προϊόντων του νότιου τμήματος της Περιφέρειας και μικρό μέρος των επιβατικών-τουριστικών μεταφορών.

Επίσης, η σιδηροδρομική σύνδεση της Ηγουμενίτσας με τη Θεσσαλία (σιδηροδρομική γραμμή Καλαμπάκας-Ιωαννίνων-Ηγουμενίτσας) θα συντελέσει σοβαρά στην περαιτέρω ανάπτυξη του λιμανιού της Ηγουμενίτσας. Η παράλληλη λειτουργία σιδηροδρομικού πορθμείου στην Ηγουμενίτσα για καθημερινή σύνδεση με Πρίντεζι, θα δημιουργήσει μια ακόμη στρατηγικής σημασίας λειτουργία για το λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

Για τις αεροπορικές μεταφορές, εκτός από την αναβάθμιση του Αεροδρομίου του Ακτίου, προβλέπεται η συνολική επανεξέταση της χωροθέτησης του αεροδρομίου των Ιωαννίνων και η χωροθέτηση νέου διεθνούς αεροδρομίου επάνω στον άξονα Ηγουμενίτσα-Ιωάννινα, με ανταπόκριση τόσο στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας, όσο και στην προβλεπόμενη σιδηροδρομική σύνδεση, για τη δημιουργία κόμβου συνδυασμένων μεταφορών. Εναλλακτικά, εφόσον δεν εντοπιστεί κατάλληλη περιοχή στον παραπάνω άξονα, προβλέπεται η δημιουργία διεθνούς αερολιμένος στην πεδιάδα της Αρτας.

B.5.2.4 Ως προς το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

Το τρίτο σενάριο υποθέτει τη βέλτιστη (αιφορική) διαχείριση του περιβάλλοντος. Οσον αφορά τις περιοχές που θα ενταχθούν σε καθεστώς προστασίας (περιοχές που προτείνεται να ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000) αυτές εντάσσονται σε ένα ικανοποιητικό διαχειριστικό καθεστώς που έχει σαν αποτέλεσμα την εξασφάλιση της προστασίας παρόλο που αναμένεται να αυξηθεί η επισκεψιμότητα των περιοχών αυτών. Η απρόσκοπτη λειτουργία των Ειδικών Υπηρεσιών Λειτουργίας για τις προστατευόμενες περιοχές, θα έχει ως αποτέλεσμα τη φύλαξη των περιοχών, την επιστημονική παρακολούθηση των βιοτικών και αβιοτικών στοιχείων, την στελέχωση και λειτουργία των κέντρων πληροφόρησης και την άμεση λήψη περαιτέρω ενεργειών για την αντιμετώπιση πρόσθετων μελλοντικών επιπτώσεων.

Για το σύνολο των έργων που θα κατασκευαστούν ή θα κατασκευάζονται αναμένεται μείωση των προκαλούμενων επιπτώσεων, η οποία θα προκύψει από τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων των έργων. Με την τήρηση επίσης του υφιστάμενου και την θεσμοθέτηση νέων διαταγμάτων καθορισμού χρήσεων γης (Δασικό κτηματολόγιο) παρεμποδίζεται η παράνομη κατάληψη φυσικών εκτάσεων.

Η κατασκευή και λειτουργία ΧΥΤΑ και Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων σε όλες τις περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος, θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών στις περιοχές που σήμερα αυτά διατίθενται ανεπεξέργαστα.

Επιδιώκεται επίσης η έρευνα, συντήρηση και ανάδειξη των ιδιαίτερων και διαχρονικών πολιτιστικών στοιχείων της περιφέρειας, και η ανάπτυξη της σύγχρονης πολιτιστικής έκφρασης. Ιδιαίτερη σημασία έχει η πλήρης καταγραφή των κινητών και ακίνητων μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ένταξη τους στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων και το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο. Επίσης η δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου στην ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου Νικόπολης και η ένταξη του, όπως και της Δωδώνης, σε σύγχρονα πολιτιστικά δρώμενα.

Η οργάνωση πολιτιστικών διαδρομών και εντός αυτών ειδικών θεματικών διαδρομών,

καθώς και η συντήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών οικισμών, θα συμβάλει και στην τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας. Στην γενικότερη ανάπτυξη και αναβάθμιση της θα συμβάλουν επίσης η δημιουργία και ενίσχυση Κέντρων Παραδοσιακής Χειροτεχνίας και Βιοτεχνίας, και η ενίσχυση της σύγχρονης πολιτιστικής παραγωγής.

B.5.2.5 Ειδικές ρυθμίσεις

Τέλος προτείνεται να θεσμοθετηθούν οι εξής περιοχές ειδικών χωρικών παρεμβάσεων, μετά από αντίστοιχες μελέτες:

- Ζώνες (περί τους κόμβους) Εγνατίας οδού και Δυτικού άξονα (Ιόνιας οδού)
- Ζώνη προστασίας και ανάπτυξης περιοχής Ζαγορίου
- Ζώνη προστασίας και ανάπτυξης Τζουμέρκων
- Παραμεθόρια ζώνη πλάτους 20 χλμ. (περιλαμβάνει περιοχές Φιλιατών, Πώγωνοχωρίων, Μαστοροχωρίων-Κόνιτσας).
- Ζώνη προστασίας και ανάπτυξης Δερβίζιανων-Σουλίου

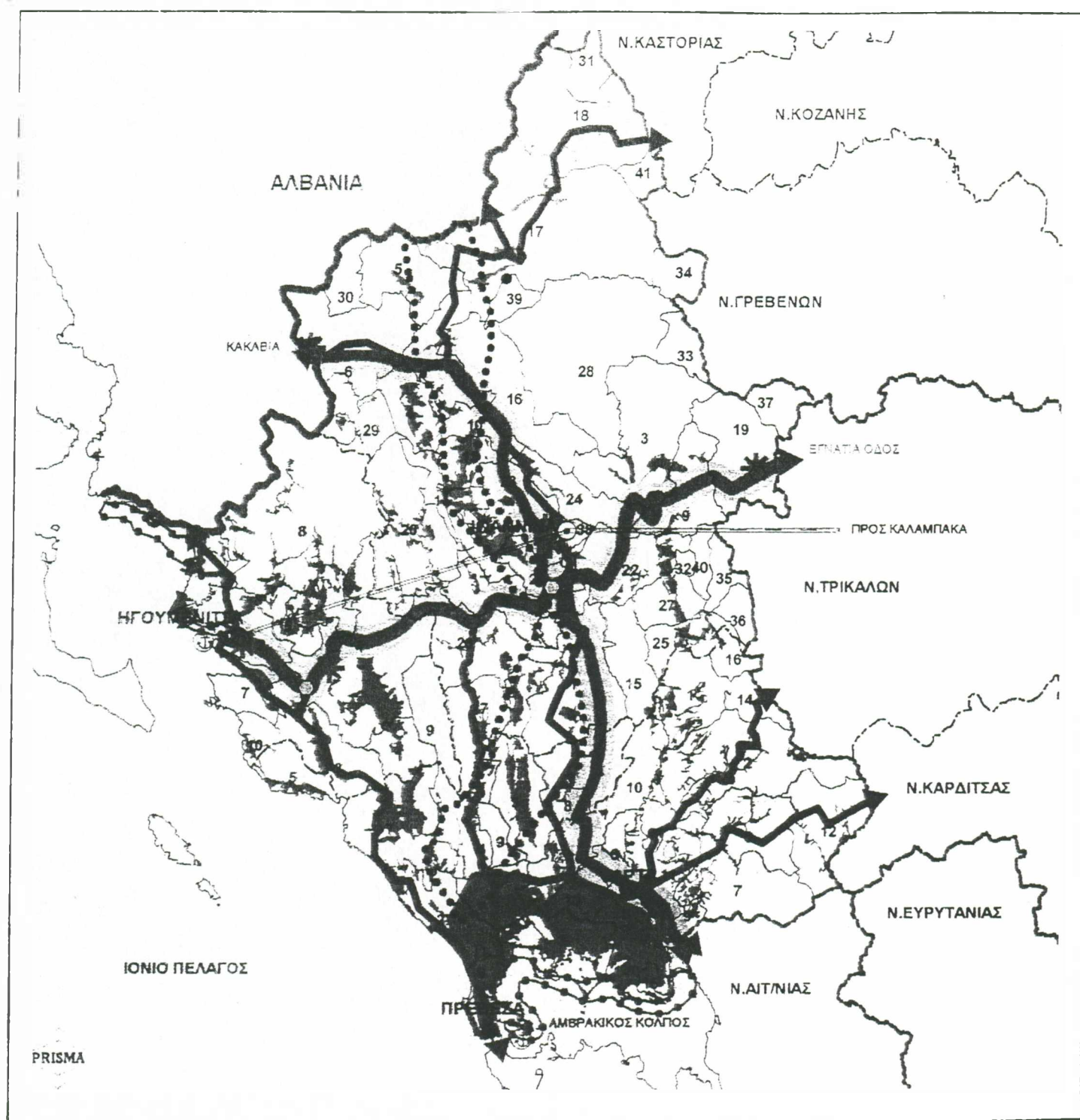
Και οι εξής περιοχές ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης:

- Παράκτια Ζώνη νομών Πρέβεζας και Θεσπρωτίας
- Πεδιάδα Αρτας και Ζώνη προστασίας Αμβρακικού

Εφόσον τα παραπάνω υλοποιηθούν, αναμένεται ότι σχεδόν το σύνολο της έκτασης της Περιφέρειας θα καλύπτεται από καθεστώς ειδικών ρυθμίσεων.

Προβλέπεται επίσης:

- Η εκπόνηση **Ρυθμιστικού Σχεδίου** και η σύσταση Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου της ευρύτερης περιοχής (λεκανοπεδίου) Ιωαννίνων.
- Η αναθεώρηση των ΓΠΣ όλων των οικιστικών κέντρων 2ου επιπέδου (Αρτα, Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα) και η εκπόνηση **ΓΠΣ** ή **ΣΧΟΟΑΠ** κατά προτεραιότητα όλων των κέντρων 3ου επιπέδου (Φιλιππάδα, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Καναλάκι, Παραμυθιά, Πράμαντα) και 4ου ενισχυμένου επιπέδου (Πάργα, Φιλιάτες, Θεσπρωτικό, Ζίτσα, Δελβινάκι).
- Η εκπόνηση Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης (**ΣΟΑΠ**) στην Κόνιτσα.
- Η χωροθέτηση περιοχών οικιστικής ανάπτυξης μέσα στις οποίες θα μπορούν να προσδιορίζονται υπο-περιοχές ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (**ΠΕΡΠΟ**) κατά μήκος της παραλιακής ζώνης για την καλύτερη οργάνωση και εξοπλισμό ζωνών παραθεριστικής κατοικίας.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

	ΟΡΙΑ ΧΩΡΑΣ		ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ		ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
	ΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		ΔΥΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ (ΙΟΝΙΑ ΟΔΟΣ)		ΖΩΝΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
	ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ		ΠΛΕΓΜΑ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ ΣΥΝΔΕΣΗΣ		ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΔΑΤΣΚΑΛΩΝΕΡΓΕΙΩΝ
	ΟΡΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ		ΖΩΝΗ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ		ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
	ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ		ΖΩΝΗ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ (ΙΟΝΙΑΣ ΟΔΟΥ)		ΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣ ΚΟΜΒΟΙ ΕΓΝΑΤΙΑΣ
	ΕΔΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΓΗ		ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟΙ ΚΟΜΒΟΙ
	ΠΡΩΤ. ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ		ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΖΩΝΕΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ		

ΥΠΕΧΩΔΕ-Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος-Δ/ση Χωροταξίας

ΧΑΡΤΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ.4.1

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

B.6 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι αναγκαίες θεσμικές παρεμβάσεις εντάσσονται σε δύο κατηγορίες:

α. Θεσμικές παρεμβάσεις στην διοικητική και γεωγραφική διαίρεση της Περιφέρειας. Οι παρεμβάσεις αυτές στοχεύουν στην ενιαία και ολοκληρωμένη από χωρική άποψη διαχείριση των αναπτυξιακών δράσεων της Περιφέρειας και περιλαμβάνουν:

- Ενταξη των κοινοτήτων της Περιφέρειας σε ομορους νέους δήμους
- Δημιουργία μητροπολιτικού οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή φορέα διαδημοτικής συνεργασίας στο Λεκανοπέδιο Ιωαννίνων για την ενιαία κάλυψη των αρμοδιοτήτων Ρυθμιστικού Σχεδίου, προστασίας και διαχείρισης της Λίμνης των Ιωαννίνων και ενδεχομένως των αρμοδιοτήτων ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Δημιουργία φορέα προστασίας και διαχείρισης των εθνικών δρυμών Βίκου Αώου και Βάλια Κάλντα και της περιοχής του Ζαγορίου.
- Μετεξέλιξη της ETANAM σε φορέα διαχείρισης και προστασίας του Αμβρακικού.
- Δημιουργία διαδημοτικών αναπτυξιακών εταιρειών για τις περιοχές Ζαγοροχωρίων, Τζουμέρκων και την παράκτια ζώνη των νομών Πρέβεζας και Θεσπρωτίας.

β. Θεσμικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο και τις διαδικασίες του αναπτυξιακού προγραμματισμού. Οι παρεμβάσεις της κατηγορίας αυτής στοχεύουν στην αποτελεσματικότερη και ολοκληρωμένη διαχείριση των αναπτυξιακών δράσεων που αφορούν την Περιφέρεια και στην αριστοποίηση της χρήσης των αντίστοιχων πόρων. Περιλαμβάνουν:

- Θεσμοθέτηση ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης, το οποίο θα καλύπτει προγραμματικά και απολογιστικά το σύνολο των αναπτυξιακών δράσεων που αφορούν την Περιφέρεια ανεξάρτητα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα και την πηγή χρηματοδότησης.
- Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού αναφερόμενου στο Περιφερειακό Συμβούλιο για την επεξεργασία, τεκμηρίωση και παρακολούθηση της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης και για την τεκμηρίωση και παρακολούθηση της αναπτυξιακής κατάστασης της Περιφέρειας.
- Αναβάθμιση των κινήτρων για τις ιδιωτικές επενδύσεις του αναπτυξιακού νόμου με την θεσμοθέτηση του μεθοριακού διαδρόμου των 20 χλμ. και των περιοχών ΒΙΠΕ, ΒΙΠΑ και ΒΙΟΠΑ ως Ζώνης Ε' και του συνόλου της υπόλοιπης Περιφέρειας ως Ζώνης Δ'.

- Αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για τον αναπτυξιακό προγραμματισμό. Ο Ν. 1622 περί Δημοκρατικού Προγραμματισμού ο οποίος έχει ατονήσει στην πράξη, δεν ανταποκρίνεται στο νέο διοικητικό σχήμα της Περιφέρειας, δεν αντιμετωπίζει θεσμικές και πολιτικές επικαλύψεις και αντιθέσεις μεταξύ των τριών επιπέδων διοίκησης, ιδιαίτερα μεταξύ του νομαρχιακού και τοπικού (δημοτικού) επιπέδου. Δεν προσφέρει επίσης αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την ουσιαστική περιφερειακή συνεργασία, την παραγωγή πολιτικής και προγραμμάτων και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής κατάστασης της Περιφέρειας.
- Βελτίωση των περιφερειακών στατιστικών στοιχείων που παράγει η ΕΣΥΕ με προτεραιότητα στα στοιχεία των περιφερειακών λογαριασμών και στα στοιχεία της αγοράς εργασίας.

B.7 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Για τον μηχανισμό παρακολούθησης πέραν της ανάγκης γενικότερης οργανωτικής και στελεχιακής ενίσχυσης των υπηρεσιών με θεσμικές αρμοδιότητες παρακολούθησης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, (Γραμματεία ΠΕΠ, μονάδες διαχείρισης άλλων προγραμμάτων όπως INTERREG, LEADER, κλπ. υπηρεσίες προγραμματισμού νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, κλπ.) προτείνονται τα εξής δύο στοιχεία:

- Η δημιουργία Γραμματείας Περιφερειακού Συμβουλίου με πυρήνα εκπροσώπους των υπηρεσιών σχεδιασμού της Περιφερειακής Διοίκησης, της υπηρεσίας ΠΕΧΩ και των υπηρεσιών προγραμματισμού των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και, ενδεχομένως, τη συμμετοχή εκπροσώπων άλλων φορέων με θεσμικό ή τεχνικό ρόλο στις διαδικασίες αναπτυξιακού προγραμματισμού (επιμελητήρια, ΒΙC, ΤΕΔΚ, κλπ.). Εργο της Γραμματείας θα είναι η επεξεργασία και παρακολούθηση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, η τεκμηρίωση και παρακολούθηση της αναπτυξιακής κατάστασης της Περιφέρειας η τήρηση των δεικτών παρακολούθησης του Προγράμματος και του ΧΣΠ και η διάχυση της πληροφόρησης για το Πρόγραμμα και το ΧΣΠ.
- Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Περιφερειακού Πληροφοριακού Συστήματος το οποίο θα εξασφαλίσει στην Γραμματεία του Περιφερειακού Συμβουλίου τις τεχνικές προϋποθέσεις για το αντικείμενο της όπως προσδιορίστηκε παραπάνω. Το Πληροφοριακό Σύστημα θα προσφέρει στους φορείς της Περιφέρειας (ιδιαίτερα στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και στους νέους δήμους) ένα πλήρες πληροφοριακό υπόβαθρο για τον προγραμματισμό και την διαχείριση του μέρους του Περιφερειακού Προγράμματος που τους αφορά και για την παρακολούθηση της αναπτυξιακής κατάστασης της χωρικής περιοχής ευθύνης τους. Το Πληροφοριακό Σύστημα θα υποστηρίξει επίσης και την διάχυση της σχετικής πληροφόρησης.

Β.8 ΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

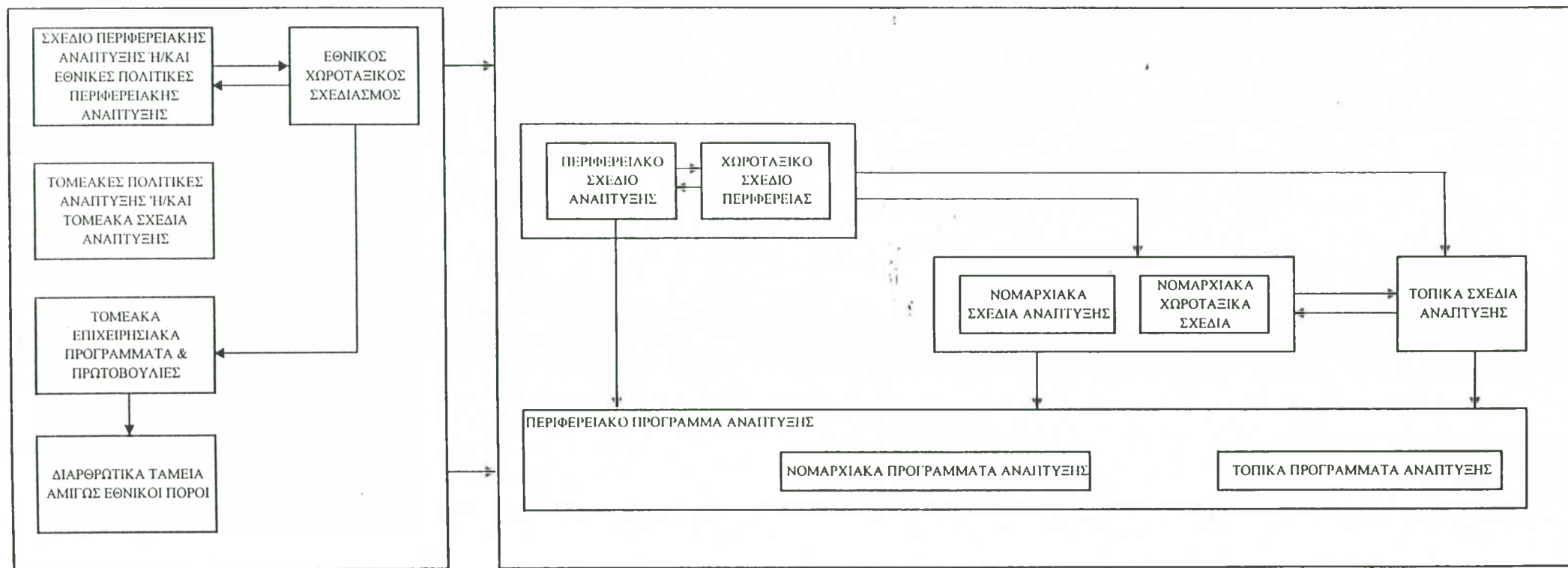
ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

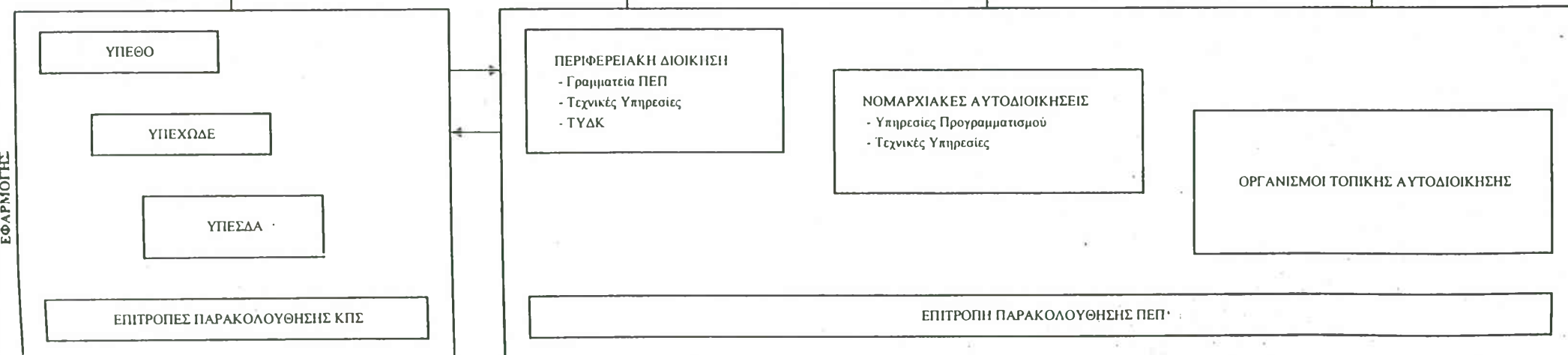
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΤΟΠΙΚΟ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΟΡΓΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ & ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

B.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

Αναγκαία έργα και παρεμβάσεις	Περίοδος 2001-2006	Περίοδος 2007-2011
1. Πρωτογενής Τομέας		
• Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων (αρδευτικά έργα – ισοπεδώσεις κλπ.)	✓	✓
• Ολοκληρωμένα προγράμματα παρεμβάσεων στις ορεινές περιοχές	✓	✓
• Μετεγκαταστάσεις κτηνοτροφικών μονάδων	✓	✓
• Δασική οδοποιία	✓	✓
• Αναδασώσεις	✓	✓
• Διαχειριστικά σχέδια αξιοποίησης βοσκοτόπων	✓	✓
• Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας πρωτογενή τομέα	✓	✓
• Πρότυπες καλλιέργειες – βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία	✓	✓
• Ενίσχυση της αλιείας	✓	✓
• Ενίσχυση ποιότητας και δομών εμπορίας	✓	✓
2. Δευτερογενής Τομέας		
• Ελεύθερη Ζώνη – ΒΙΠΕ – Διαμετακομιστικό Κέντρο Ηγουμενίτσας	✓	
• ΒΙΟΠΑ Γκρίκας	✓	
• ΒΙΠΕ Κακαβιάς	✓	
• ΒΙΟΠΑ Μετσόβου	✓	
• ΒΙΠΑ Αρτας	✓	
• Κέντρο Παραδοσιακής Βιοτεχνίας Ιωαννίνων (Ολοκλήρωση)	✓	
• Κίνητρα για παραγωγικές επενδύσεις	✓	✓
• Ενίσχυση της μεταποιητικής βάσης της Περιφέρειας	✓	✓
3. Τριτογενής Τομέας – Τουρισμός		
• Τουριστικά καταφύγια σε ζώνη λιμένα (Ηγουμενίτσα, Πάργα, Σαγιάδα)	✓	
• Ολοκλήρωση μαρίνας Πρέβεζας, τουριστικών καταφυγίων Συβότων και Πλαταριάς	✓	
• Βελτίωση υποδομών διαμονής και εστίασης	✓	✓
• Αγροτουρισμός-ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού	✓	✓
• Σύγχρονοι μέθοδοι εμπορίας	✓	✓
• Δημιουργία και προώθηση πολιτιστικών διαδρομών	✓	✓
4. Έρευνα και Τεχνολογία		
• Τεχνολογικό Πάρκο Ιωαννίνων	✓	
5. Κοινωνία της Πληροφορίας		
6. Υγεία – Πρόνοια		
• Δομές κοινωνικής προστασίας	✓	✓
• Κέντρα Υγείας: Φιλιπιάδας, Πάργας, Ζίτσας	✓	
• Κέντρα Πρόνοιας: Φιλιπιάδας, Καναλακίου, Παραμυθιάς, Φιλιατών, Πραμάντων, Δελβινακίου, Πωγωνιανής	✓	
• Νοσοκομείο Ηγουμενίτσας	✓	

Αναγκαία έργα και παρεμβάσεις	Περίοδος 2001-2006	Περίοδος 2007-2011
7. Εκπαίδευση		
• Υποδομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	✓	✓
• Υποδομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	✓	✓
• Υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	✓	✓
8. Πολιτισμός		
• Ανασκαφές, συντηρήσεις, ανασυλώσεις αρχαίων μνημείων	✓	✓
• Συντηρήσεις-ανασυλώσεις βυζαντινών μνημείων	✓	✓
• Συντηρήσεις-ανασυλώσεις νεότερων μνημείων	✓	✓
• Αρχαιολογικό πάρκο Νικόπολης	✓	✓
• Μουσεία	✓	✓
• Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού	✓	✓
9. Περιβάλλον		
• ΧΥΤΑ Ιωαννίνων, Μετσόβου, Κόνιτσας, Δελβινακίου, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Αρτας (ολοκλήρωση)	✓	
• Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμάτων (12)	✓	
• Κέντρα Ανακύκλωσης Υλικών (4)	✓	✓
• Δίκτυα αποχέτευσης	✓	✓
➤ Ολοκλήρωση Δ. Ιωαννίνων, Αρτας, Κόνιτσας, Μετσόβου, Παμβώτιδας, Πασαρώνος, Πρέβεζας	✓	
➤ Κατασκευή Δ. Αμβρακικού, Αράχθου, Κομποτίου, Πέτα, Φιλοθέης, Παραμυθιάς, Συβότων, Φιλιατών, Λούρου, Φιλιππιάδας	✓	
• Ε.Ε.Λ. (Βιολογικοί καθαρισμοί):	✓	
➤ Κατασκευή Δ. Αράχθου – Αμβρακικού – Κ. Κομμένου, Κομποτίου-Μενιδίου, Πέτα, Φιλοθέης, Παραμυθιάς, Συβότων, Φιλιατών, Κόνιτσας, Λούρου, Φιλιππιάδας	✓	
➤ Αναβάθμιση – Επέκταση Δ. Αρτας, Ιωαννίνων	✓	
• Αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος	✓	✓
• Αστικές υποδομές	✓	✓
• Αναπλάσεις λατομικών ζωνών	✓	✓
• Προστασία ακτών	✓	✓
• Προστασία περιοχών Ramsar – Natura	✓	✓
• Προστασία εθνικών δρυμών	✓	✓
10. Μεταφορές		
• Εγνατία οδός (ολοκλήρωση)	✓	
• Δυτικός Αξονας	✓	✓
• Λιμάνι Ηγουμενίτσας (ολοκλήρωση)	✓	
• Βελτίωση αεροδρομίου Ιωαννίνων	✓	
• Νέο διεθνές αεροδρόμιο		✓
• Σιδηρόδρομος Καλαμπάκα-Ηγουμενίτσα, Πορθμείο		✓
• Διασυνωριακοί άξονες (και συνοριακοί σταθμοί), Σαγιάδα – Αλβανία, Κόνιτσα – Αλβανία	✓	
• Διανομαρχιακοί άξονες, Αρτα – Τρίκαλα, Αρτα – Καρδίτσα	✓	✓

Αναγκαία έργα και παρεμβάσεις	Περίοδος 2001-2006	Περίοδος 2007-2011
• Αξονας Πρέβεζας – Εγνατίας μέσω Λούρου	✓	
• Ολοκλήρωση άξονα Πρέβεζας – Ηγουμενίτσας	✓	✓
• Λιμάνι Πρέβεζας (ολοκλήρωση)	✓	
• Νέοι σταθμοί λεωφορείων (Ιωάννινα, Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα)	✓	
• Επαρχιακό οδικό δίκτυο	✓	✓
• Τropicό διαδημοτικό δίκτυο	✓	
• Ολοκληρωμένα οδικά κυκλώματα εξυπηρέτησης τουριστικών περιοχών	✓	✓

Αναγκαίες Μελέτες	Περίοδος 2001-2006	Περίοδος 2007-2011
α. Αναπτυξιακές μελέτες		
• Τομεακή μελέτη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα της Περιφέρειας πλην τουρισμού, ο οποίος έχει καλυφθεί από προηγούμενες μελέτες	✓	
• Τομεακή μελέτη των οδικών υποδομών Περιφέρειας (εθνικό, επαρχιακό, διαδημοτικό)	✓	
• Τομεακή μελέτη των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης της Περιφέρειας	✓	
• Τομεακή μελέτη των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας	✓	
• Μελέτη βιωσιμότητας της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Ηγουμενίτσας	✓	
• Μελέτη επεξεργασίας ειδικού ολοκληρωμένου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Ηπείρου	✓	
β. Χωροταξικές, πολεοδομικές, περιβαλλοντικές μελέτες	✓	
• Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης παράκτιας ζώνης Πρέβεζας-Ηγουμενίτσας	✓	
• Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης πεδιάδας Αρτας και υγρότοπων Αμβρακικού	✓	
• Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες για προσδιορισμό Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων:	✓	
1. Παραμεθόριας Ζώνης 20 χλμ.	✓	
2. Βόρειας Πίνδου	✓	
3. Νότιας Πίνδου	✓	
4. Περιοχής Δερβίζιανων – Σουλίου	✓	
5. Ζώνης Εγνατίας	✓	
6. Ζώνης Δυτικού Αξονα	✓	
• Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Κεντρικού Ζαγορίου	✓	
• Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες Περιοχών Natura	✓	
• Μελέτη Ρυθμιστικού Σχεδίου Ιωαννίνων	✓	
• Μελέτη ΓΠΣ: Πρέβεζας, Αρτας – Πέτα, Ηγουμενίτσας, Κόνιτσας, Μετσόβου, Αράχθου, Φιλοθέης, Κομποτίου, Φιλιπιάδας, Καναλακίου, Παραμυθιάς, Φιλιατών	✓	
• ΣΧΟΟΑΠ των υπολοίπων Δήμων	✓	
• ΣΟΑΠ Κόνιτσας	✓	